Муқәддәс Китап

Инжил 8-қисим

«Коринтлиқларға «2»»

© Муқәддәс Китап 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Уйғурчә Муқәддәс тәрҗимиси»

Инжил 8-қисим

«Коринтлиқларға «2»»

(Расул Павлус Коринт шәһиридики җамаәткә язған иккинчи мәктуп)

Кириш сөз

Коринт шәһиридики җамаәтниң қандақ вуҗудқа кәлгәнлиги тоғрилиқ

Павлусниң Коринттики җамаәткә язған биринчи мәктупидики «кириш сөз»имизни көрүң. Бу иккинчи хәтни Павлус тәхминән миладийә 56- яки 57-жили, Коринтниң шималий тәрипидин үч йүз километр жирақкa җайлашқан Македонийә өлкисидин өтиватқан вақтида язған. Хәтни Павлусниң һәмкари расул Титус вә башқа икки қериндаш Коринтқа әпкәлгән (6:16-24). Павлусниң биринчи хетигә охшаш, у ушбу хәтни Коринттики еғир мәсилиләр үстидә болған көп азап вә қайғу ичидә язған.

Оқурмәнләр биринчи хәтни йезиш сәвәвиниң җамаәт ичидә пәйда болған көп мәсилиләрни бир тәрәп қилиш һәмдә уларниң бир нәччә җиддий соаллириға җавап бериш үчүн болғанлиғини әсләйду. Биринчи хәттә, Коринтлиқларниң арисида болған, өз атисиниң аяли билән зина қилидиған, өзини «ишәнгүчи» дәп атиған бир адәм билән қандақ хатирҗәм барди-кәлди қилиш тоғрилиқ Павлусниң адәмни санҗиғидәк тәнбиһини, шундақла нурғун башқа натоғра ишлар тоғрилиқ агаһландуруш-җекиләшлирини оқуймиз.

Оқурмәнләр үчүн кейинки вақиәләрни чүшәнчимиз бойичә ихчам тәртиптә тизсақ қолайлиқрақ болиду: —

(1) Павлус «биринчи мәктуп»ни язғандин кейин, Коринтта йәнә башқа мәсилиләрниң барлиғи тоғрилиқ хәвәрдар болуп, иккинчи қетим уларниң йениға барди. Биринчи хети бәлким Коринтлиқларниң һәр бир ишлирини техи толуқ һәл қилип кетәлмигән болуши мүмкин. Бу иккинчи қетимлиқ йоқлаш миладийә 55-яки 56-жилида болған; у шу зиярәтни «**азар беридиған йоқлаш**» дәп тәсвирләйду (2:1). Бәлким у уларға қаттиқ тәнбиһ бәргән.

(2) Әшу вақитларда хеләла отқуйруқ бир киши җамаәткә чиққан еди (2:5-8). Униң қилмишлириниң зади немә екәнлигини ениқ билмәймиз; немила болмисун Павлус уларниң қешиға йоқлап барғини билән мошу ишни һәл қилалмиған еди. Коринтлиқлар өзлири униң қилмишлирини көрүп, хаталиғини билип турупму униңға тәнбиһ берип, уни товва қилишқа дәвәт қилиштин баш тартқан; шуңа: —

(3) Павлус шу вақитларда әслидә планлиған үчинчи қетим зиярәтқилиш нийитидин йенип, униң орниға уларға «**еғир азап ичидә қәлбимдики дәрд-әләмдин көп көз яшлиримни төктүргән**» дегән йәнә бир хәтни язған (2:3-4). Шу хәтниң бирәр көчүрүлмисиму бизгә

йәтмигән. Павлус «дәрд-әләмдин көп көз яшлиримни төктүргән» әшу хәтни Титус вә йәнә бир қериндашниң қоли арқилиқ йоллайду; шуниң билән бир вақитта икки қериндашни Коринтлиқларни риғбәтләндүрәләйду, дәп үмүт қилатти (12:16-18).

(Шуңа «Коринтлиқларға йезилған иккинчи хәт»ни әмәлийәттә «үчинчи хәт» дейишимизгә тоғра келиду. Йәнә шуни көрсәтмисәк болмайдуки, «Коринтлиқларға (1)»дин илгири, хелә балдур йезилған йәнә бир хетиму болған еди («1Кор.» 5:5ни көрүң).

(4) Титус Македонийә өлкисигә, Павлусниң йениға қайтти вә униңға Коринтлиқлар униң нәсиһитини қобул қилип, қилмиши яман шу адәмгә тәнбиһ берип уни Мәсиһниң йолиға қайтурди, дегән хуш хәвәрни йәткүзди. Амма узун өтмәйла Павлус өзини техиму қаттиқ дәрд-әләмгә салидиған бир хәвәрни аңлиди. Улар арисида Павлусниң тәлимлирини езитқу, униң мәхсәт-муддиалирини һарам, униң расуллуқтики һоқуқини сахта дегән бир нәччә зәһәрхәндә каззап пәйда болған еди. Көп етиқатчилар уларниң алдам халтисиға чүшүшкә башлиған болуши мүмкин. Бу җиддий ишни бир тәрәп қилишни у өзиниң зияритигичә (үчинчи зиярити, 13:2) кечиктүрмәйтти, әлвәттә. Шуниң билән: —

(5) У көз алдимиздики хәтни (Инҗилда «иккинчи хәт» дәп аталған) язди. Буни у йәнә Титус арқилиқ йоллап, Титус билән йәнә икки қериндаш вә бәлким башқиларни билллә әвәтти (8:6, 16-24). Павлус бу қериндашларға йәнә, Коринттики җамаәт Йерусалимдики намрат етиқатчилар үчүн нийәт қилған инъамлирини улардин жиғивелишни һәмдә Йерусалимға апиришни тапилиған еди (8-9-бап). Шуңа, бу «иккинчи» (әмәлийәттә үчинчи) хәтни йезишниң асаслиқ сәвәплири төвәндики төрт нуқтида көрүлиду: —

(1) Титус Павлусни хәвәрләндүргәндәк, Коринттики җамаәт униң «дәрд-әләмдин язған» хетидики сөзлиригә әстайидил көңүл қоюп униң нәсиһитини қобул қилип, һелиқи отқуйруқ адәмгә тәнбиһ берип униңға қаттиқ несиһәт қилған еди. Нәтиҗидә бу адәм товва қилған. Шуңа улар Павлусниң «дәрд-әләмлик» хетини қобул қилип, униң вә Титусниң җекиләшлиригә бойсунған, һәмдә гуна садир қилған киши товва қилған еди. Павлус бу ишларға хошаллиғини билдүрмәкчи болуп, ушбу хәтни язиду. Павлусниң дәвитигә қулақ селип улар мошу кишини җамаәттин чиқиривәткән еди; Павлус һазир уларни товва қилған кишини җамаәткә қайтидин қобул қилишқа, шундақла униңға тәсәлли беришкә дәвәт қилиду (2:1-11). 7:8-16ниму көрүң.

(Бәзи алимларниң пикричә Павлусниң иккинчи хетидә тилға елинған «товва қилған адәм» биринчи хетидә (5-бапта) тилға елинған «җамаәттин чиқирилиш керәк болған» «өз атисиниң аяли билән зина қилидиған» дегән кишигә охшаш адәм болиду, дәйду. Лекин әшу киши «әтлири һалак қилинсун дәп Шәйтанниң илкигә тапшурулған». Биз уни шуниңдин узун өтмәйла өлгән, дәп қараймиз. Биринчи хәттә тилған елинған «әтлири һалак қилинсун дәп Шәйтанниң илкигә тапшурулған» киши «иккинчи хети»дә тилға елинған «товва қилған» кишиниң өзидур, дегәнниң мүмкинчилиги бар десәкму, иккисиниң бәзи тәпсилатлири бир-биригә анчә мас кәлмәйду. Мәсилән, иккинчи кишиниң башқиларға «зиян-зәхмәт йәткүзгүчи киши» екәнлиги баян қилинған (7:12).

(2) Мәсиһ Әйса асманға көтирилип, Муқәддәс Роһ уларниң вуҗудиға чүшкинидин кейин, Йерусалимдики җамаәтниң очуқ қоллуғи вә көкси-қарниниң кәңлиги билән, расуллар һәм башқа қериндашларға көп сәпәр қилип хуш хәвәрни тарқитиш пурсити яритип берилгән еди. Амма бу сехилиғи түпәйлидин һәмдә учриған бәзи еғир

зиянкәшликләр түпәйлидин Йерусалимдики җамаәттикиләрниң көпи интайин намрат һалға чүшүп қалған еди. Шуниң билән бир вақитта бу қәдирлик қериндашларниң бәзилири (Йәһудий «милләтчилик»иниң тәсири астида өскәнлигидин): — «таипиләр (Йәһудий әмәсләр) зади ниҗат тапалмайду» һәтта «Худа уларға ниҗаттинму тетишқа йол қоймайду» дәп ойлап қелишқан еди. Павлус пурсәтни қолдин бәрмәй, сәпәрлиридә йоқлиған «таипиләр» (яки «ят әлликләр»)дин тәркиб тапқан җамаәтләрдин, Йәһудий қериндашлиримизға ярдәм қолимизни сунәйли дәп өтүнүшкә вә җекиләшкә башлиди. Шу йол билән улар пәқәт Йәһудий қериндашларниң һаҗитидин чиқипла қалмай, бәлки йәнә Йәһудий қериндашлар өз көзлири билән өзлириниң дәл «Худаниң меһиршәпқитини тонуялиши қәтъий мүмкин әмәс» дәп гуманланған ят әлликләрниң күчлүк муһәббитини көрәләйдиған болиду. Шуниң билән барлиқ җамаәтләр арисида Худаниң адәмләрни бирләштүргүчи муһәббити техиму күчийду. Ушбу хәттин бир жил илгири, Коринттики җамаәттикиләр қизғинлиқ билән сәдиқә топлаймиз дегән нийәтни билдүргән еди. Шуңа Павлус бу хәттә, силәр нийитиңларға әмәл қилип, топлимақчи болған сәдиқини Йерусалимға апиришқа тәйярлаңлар, дәп җекиләйду (8-9-бап).

(3) Худаниң бәзи қәдирлик мөмин бәндилириниң бир чатиқи түзүтүлсә, йәнә бир чатақ пәйда болидиған охшайду. Коринттики җамаәттикиләр шундақ болған болса керәк. Коринтлиқлар Павлусниң биринчи хетидики һәм кейинки «дәрд-әләмлик» хетидики җекиләшлирини қобул қилғини билән, узун өтмәйла улар арисида өзлирини болса «расуллар», Павлусни болса, «расул әмәс» дәп җакалайдиған бир нәччә ибраний каззап (җамаәтниң өзидин чиққанму, яки сирттин кәлгәнму, билмәймиз) пәйда болған еди. Бәзилири, Павлусни тайини йоқ, «Мана бизни йоқлаймән дәп вәдә қилғини билән йенимизға кәлмиди, бәлким бизләр (һәқиқий расуллар!)дин қорқуп кәткәнду!» дейишип кәткән еди. Павлус бу хәттә, әмәлийәттә йениңларға техичә кәлмигинимниң сәвәви, силәрни аяп, мән барғичә өзәңларға өз илләтлириңларни түзәткидәк вақит берәй дедим, дәйду. Бу аталмиш «расуллар»ниң бәзилири: «расулларниң җамаәттин қувәтлинишигә һоқуқи бар» дәп җамаәтни қистап пул үндүрмәктә еди, шундақла «Мана, Павлус вә Барнабас һәқиқий расул әмәс, чүнки улар ундақ қилмиди!» дәп билҗирлимақта еди. Йәнә бәзилири һәтта Павлусни кишиләрниң көзлирини бояп «Йерусалимдикиләр үчүн топлиған сәдиқә»ни өзиниң қиливалмақчи болди, дегән еди. Павлус хәтниң бир нәччә йеридә, болупму 10-12-бапларда бу сесиқ сәпсәтичиликләрни вә бу сахта расулларниң махтинишлирини паш қилиду. У һәтта Коринттикиләргә ят адәм болуп қалғандәк улардин өзини қобул қилишни өтүниду (7:2-3). Амма шу гәвдиликки, Павлус бу ишлар тоғрилиқ муһим тәнбиһи вә әйипләшлирини хәтниң ахириға қалдуриду; демәк, у авал Коринтлиқларниң бурунқи хәтлиригә болған яхши инкасини толуқ муәййәнләштүргән вә ярдәм қолини айимиғанлиғини тәриплигәндин кейин шу ишлар тоғрилиқ тәнбиһ берип әйипләйду.

(4) Улар биринчи хетигә һәм «дәрд-әләмлик» хетигә қулақ селип ишларни қизғинлиқ билән түзүткәндәк болған болсиму (7:11), Павлуста улар кона адәт-қилмишлириға йенип кетәрму дәйдиған еғир тәшвиш бар еди (12:19-13:10). Униң барлиқ хәтлиридә җекилигинидәк, у һәр бир пурсәттин пайдилинип етиқатчиларни алға бесип пак-муқәддәслик һәм муһәббәтниң һәр тәрәптики камалитигә интилишкә дәвәт қилиду. Дәрвәқә, Муқәддәс Роһта изчил үгинишкә вә Худани техиму чоңқур тонушқа интилишниң өзи биз қазанған роһий һәқиқәтләр вә мевиләрни қолдин бәрмәсликниң бирдин-бир йолидин ибарәттур.

Павлусниң уларға язған биринчи хети тоғрилиқ сөзлиримиз иккинчи хетигә охшашла мас келиду: —

«Павлусниң шунчә көп мәсилилири болған бундақ бир җамаәткә хәт йезишиға мәҗбур болғанлиғидин Худаға миннәтдар болушимизға тоғра келиду. Чүнки униң бәргән җаваплири бизниң (мәйли өз шәхсийитимизниң болсун, җаһанда болған җамаәтләрниң болсун) өзимизниң нурғун бүгүнки қийинчилиқлиримиз вә мәсилилиримиздин азат қилиниш йолини тепишимизға йетәклигүчи болиду».

Бәлким оқурмәнләрниң есидә барки, Тәврат дәвридә Аюп пәйғәмбәр азап тартқан күнләрдә үч достиниң уни сәвәпсиз, асассиз тәнқит қилишлири Аюптин өзиниң Худа билән чоңқур мунасивәттә бағланған ич-бағридики сирларни ашкарилайдиған җавапларни чиқириду. Шуниңға охшаш, Коринттики җамаәттә Павлусни виҗдансиз, принсипсиз тәнқит қилғучилар болмиған болса, ушбу хәт болмайтти, шундақла биз Худаниң инсанниң қәлбидә һасил қилалайдиған муһәббәтниң шунчә чоңқур йәрлири вә сирлиридин хәвәрсиз қалаттуқ. Амма бу әҗайип хети арқилиқ Павлусниң қәлбидә ашкариланған, өзидә турған муһәббәтниң бу сирлирини көрәләйдиған болдуқ.

Йәнә шуни қайтилаймизки, хәттә «баплар» вә «айәтләр»ниң болуши, оқурмән ишәнгүчиләргә қолайлиқ яритиш үчүн көчүргүчиләр тәрипидин қошулған болуп, әсли хәтниң бир қисми әмәс еди. Павлус оқурмәнләрни бу хәтни (бир пүтүн һалда) бирақла оқусун дәп язған еди.

«Қошумчә сөз»имиздә биз бәзи қийин айәтләр вә расул көз алдимизға кәлтүргән мәлум бир нәччә һәқиқәт үстидә, шундақла һазирқи заманимизда буларни қандақ тәтбиқлашқа болидиғанлиғи үстидә тохтилимиз.

Хәт (чоңқур муһәббәт-қизғинлиқ билән йезилған башқа көп хәтләрдәк) рәтлик һалда бөләкләргә бөлүнмигәчкә, мәзмунлирини биз пәқәт тәхминий һалда төвәндикидәк ихчамлалаймиз: —

Мәзмун: —

1:1-11	Салам-дуалар;
1:12-7-бап	Павлус билән Коринттики җамаәтниң мунасивити; Павлусниң илгәрки хетиниң тәсири; «хуш хәвәр»ниң «Мусаға чүширилгән қанун»дин һәр тәрәплимилик үстүнлүги; «хуш хәвәр»ниң хизмәткарлириниң хизмәтни қандақ жүргүзүши керәклиги;
8-9--баплар	Йерусалимдики намрат етиқатчилар үчүн сәдиқә топлаш;
10-бап—13:10	Сахта расуллар һәм һәқиқий расуллар;
13:11-13	Ахирқи тиләкләр

Коринтлиқларға «2»

Расул Павлус Коринт шәһиридики җамаәткә язған иккинчи мәктуп

1 [1] Худаниң ирадиси билән бекитилгән, Мәсиһ Әйсаниң расули мәнки Павлус вә қериндаш
болған Тимотийдин Коринт шәһиридә туруватқан, Худаниң җамаитигә вә шуниңдәк
пүткүл Ахая өлкисидики барлиқ муқәддәс бәндиләргә салам! [2] Атимиз Худа һәм Рәб Әйса
Мәсиһтин силәргә меһри-шәпқәт вә хатирҗәмлик болғай!
[3] Рәббимиз Әйса Мәсиһниң Атиси, рәһимдиллиқларниң егиси Ата, барлиқ риғбәт-тәсәл-
линиң Егиси болған Худаға тәшәккүр-мәдһийә оқулғай! [4] Биз учриған һәр қандақ җа-
па-мушәққәттә У бизгә риғбәт-тәсәлли бериватиду, шуниң билән биз Худа тәрипи-
дин риғбәтләндүрүлгән болуп У йәткүзгән риғбәт-тәсәлли билән һәр қандақ башқа
җапа-мушәққәткә учриғанларға риғбәт-тәсәлли берәләйдиған болдуқ. [5] Чүнки, Мәсиһниң
азап-оқубәтлири биз тәрәпкә ешип ташқандәк, Мәсиһ арқилиқ болған риғбәт-тәсәллимиз-
му ешип ташиду. [6-7] Амма биз җапа-мушәққәттә қалсақму бу силәрниң риғбәт-тәсәлли вә
ниҗат тепишиңлар үчүн болиду; булар силәрниң биз тартқан азап-оқубәтләргә охшаш
азап-оқубәтләргә чидишиңлар билән силәрдиму һасил қилиниду; биз риғбәт-тәсәлли
тапсақму у силәрниң риғбәт-тәсәллириңлар вә ниҗатиңлар үчүн болиду; шуңа бизниң
силәргә бағлиған үмүтүмиз мустәһкәмдур; чүнки силәр азап-оқубәтләрдин ортақ несилик
вилик болсаңлар, охшашла риғбәт-тәсәллидин ортақ несивилик болисиләр дәп били-
миз. [8] Чүнки, и қериндашлар, силәрниң Асияда дуч кәлгән җапа-мушәққәттин хәвәрсиз
җүрүшүңларни халимаймиз; у вақитларда биз чидиғусиз еғир бесимға дуч кәлдуқ, һәтта
һаятниң өзидин үмүт үзгидәк болған едуқ. [9] Амма өзимизгә әмәс, бәлки өлгәнләрни тирил-
дүргүчи Худаға тайинишимиз үчүн қәлбимиздә өлүмгә мәһкум қилинғандәк җүрәттуқ.
[10] У бизни бундақ дәһшәтлик бир өлүмдин қутқузған вә һазир қутқузмақта, вә бизни йә-
нила қутқузиду, дәп униңға үмүт бағлидуқ; [11] силәрму буниңда һәм биз үчүн дуа-тилавәт-
ләр билән мәдәт бериватисиләр; шундақ қилип талай адәмләрниң вастиси арқилиқ бизгә
көрситилгән илтипат түпәйлидин талай адәмләр Худаға рәхмәтләр ейтидиған болиду.

1:1 Фил. 1:1.
1:2 Рим. 1:7; 1Кор. 1:3; Әф. 1:2; 1Пет. 1:2.
1:3 Әф. 1:3; 1Пет. 1:3.
1:4 2Кор. 7:6.
1:5 **«Мәсиһниң азап-оқубәтлири биз тәрәпкә ешип ташқандәк, Мәсиһ арқилиқ болған риғбәт-тәсәллимизму ешип ташиду»** — «Мәсиһниң азап-оқубәтлири» болса бәлким Павлус вә бурадәрлириниң Мәсиһгә бағланғанлиғи түпәйлидин учриған зиянкәшликни көрситиду. Амма Павлус бу ишларни Худадин кәлгән, бирхил имтияз вә бәрикәт сүпитидә қарайду. «Филиппилиқларға» болған «қошумчә сөз»имиздә «Мәсиһниң азаплириға болған сирдаш-һәмдәмлик» тоғрилиқ сөзимизниму көрүң.
1:5 Зәб. 33:20; 93:19.
1:6-7 **«Амма биз җапа-мушәққәттә қалсақму бу силәрниң риғбәт-тәсәлли вә ниҗат тепишиңлар үчүн болиду; булар силәрниң биз тартқан азап-оқубәтләргә охшаш азап-оқубәтләргә чидишиңлар билән силәрдиму һасил қилиниду»** — расул Павлус һәрдайим өзи тартқан азап-оқубәтләр башқиларда тәсәлли-риғбәт вә ниҗат һасил қилиду, дәп қарайду. Шуниң билән у дайим азап-оқубәтләрни бирхил бәхит вә имтияз сүпитидә разилиқ билән қобул қилатти. «Филиппилиқларға» болған «қошумчә сөз»имиздә «Мәсиһниң азаплириға болған сирдаш-һәмдәмлик» тоғрилиқ сөзимизниму көрүң. **«биз риғбәт-тәсәлли тапсақму у силәрниң риғбәт-тәсәллириңлар вә ниҗатиңлар үчүн болиду»** — мошу сөзләр бәзи кона көчүрмиләрдә тепилмайду. **«шуңа бизниң силәргә бағлиған үмүтүмиз мустәһкәмдур»** — расул, Коринттики қериндашлирим азап-оқубәтни көрсила, бәлким етиқаттин таниду, дегән әнсирәштин халий болдум, демәкчи.
1:6-7 2Кор. 4:17.
1:8 Рос. 19:23.
1:9 **«Амма өзимизгә әмәс,...»** — башқа бирхил тәрҗимиси: «Дәрвәқә, өзимизгә әмәс...».
1:9 Йәр. 17:5, 7.
1:10 1Кор. 15:31.
1:11 Рим. 15:30; 2Кор. 4:15; Фил. 1:19.

Павлусниң зиярәтни кәйнигә сүрүши

12 Чүнки пәхримиз, йәни виҗданимизниң гувалиғи шуки, Худаниң алдида сап нийәтләр вә
сәмимийлик билән (инсаний парасәт билән әмәс, бәлки Худаниң меһри-шәпқити билән)
биз бу дунияға нисбәтән вә болупму силәргә нисбәтән өзимизни тутувалидиған болдуқ.
13-14 Чүнки силәргә язғинимиз оқуялайдиған вә тонуп йетәләйдиғандин башқа һеч нәрсә
әмәс; лекин мән силәрниң бизни қисмән тонуп йәткиниңлар бойичә Рәб Әйсаниң күни-
дә силәр бизниң пәхримиз болидиғиниңлардәк бизләрниму силәрниң пәхриңлар болиду
дәп бизни толуқ тонуп йетишиңларни үмүт қилимән. 15 Шуниң билән мошундақ ишәштә
болуп мән әслидә иккинчи қетим силәргә меһри-шәпқәтни йәткүзүшкә авал силәрниң қе-
шиңларға бармақчидим; 16 йәни, қешиңлардин Македонийәгә өтүп, андин Македонийәдин
йәнә қешиңларға келишни, шундақла силәр тәрипиңлардин Йәһудийә өлкисигә узитили-
шимни үмүт қилған едим. 17 Мәндә шундақ нийәт болғанда, мән уни йениклик билән қарар
қилғанму? Мән нийәт қилғанда, мәндә «әтлик» кишиләрдикидәк: бирдәм «бәрһәқ, бәрһәқ»
вә бирдәм «яқ, яқ» дейиш барму? 18 Амма Өз сөзидә турғинидәк, бизниң силәргә ейтқан
сөзимиз бирдәм «бәрһәқ» вә бирдәм «яқ» болмайду; 19 Чүнки биз (мән вә Силванус вә Ти-
мотий)ниң араңларда җакалиғинимиз — Худаниң Оғли, Әйса Мәсиһ, бирдәм «бәрһәқ» вә
бирдәм «яқ» әмәстур; бәлки Униңда «бәрһәқ»ла бардур. 20 Чүнки Худаниң қанчилик вәди-
лири болушидин қәтъинәзәр, улар Униңда «бәрһәқ»тур, вә биз арқилиқ Униңдиму Худаға
шан-шәрәп кәлтүридиған «Амин» бардур. 21 Әнди бизләрни силәр билән билләә Мәсиһдә чиң
турғузғучи болғини һәм бизни мәсиһлигини болса Худадур. 22 У йәнә үстимизгә мөһүр бе-
сип, қәлбимизгә Өз Роһини «капаләт» болушқа ата қилди.

1:13-14 **«Чүнки силәргә язғинимиз оқуялайдиған вә тонуп йетәләйдиғандин башқа һеч нәрсә әмәс; лекин мән силәрниң бизни қисмән тонуп йәткиниңлар бойичә Рәб Әйсаниң күнидә силәр бизниң пәхримиз болидиғиниңлардәк бизләрниму силәрниң пәхриңлар болиду дәп бизни толуқ тонуп йетишиңларни үмүт қилимән»** — Коринтлиқларниң көпинчисиниң Павлус вә Тимотийни чүшәнмигән йәрлири тола еди. Мошу йәрдә Павлус өзиниң «улардин мустәқил» тәкәббур адәм әмәслигини уларға көрситип риғбәтләндүриду. Павлус өзини уларниң дуа-тилавәтлиригә еһтияҗлиқ, дәйду *(12)*. Шуңа «Рәб Әйсаниң күни» *(дунияға қайтиш күни)*дә уларниң Павлус һәм Тимотийда болған төһписи көрүлиду *(демәк, шу күнидә «бизләрму силәрниң пәхириңлар болимиз»)*.

1:15 **«авал силәрниң қешиңларға бармақчидим»** — «авал» бәлким «Македонияға бериштин авал» дегән мәнада *(16-айәт, «1Кор.» 16:5-6, «2Кор.» 2:12ни көрүң)*.

1:15 1Кор. 16:5.

1:17 **«Мәндә шундақ нийәт болғанда, мән уни йениклик билән қарар қилғанму?»** — Павлусниң бу ой-нийити әмәлгә ашурулмиған еди. Шуңа Коринтлиқларниң бәзилири уни «тутами йоқ адәм» дәп әйипләйтти. **«мән нийәт қилғанда, мәндә «әтлик» кишиләрдикидәк: бирдәм «бәрһәқ, бәрһәқ» вә бирдәм «яқ, яқ» дейиш барму?»** — ««әтлик» кишиләрдикидәк» дегән немә мәнаси? «Әтлик» болса инсанларниң адәттә ишәшлик әмәслигини, уларға таянмаслиқ керәклигини, уларниң қарғуларчә иш қилидиғанлиғини көрситиду. «Римлиқларға»дики «әт» тоғрилиқ «кириш сөз»имизни көрүң.

1:18 Мат. 5:37; Яқ. 5:12.

1:19 **«Силванус»** — шүбһисизки, Инҗилдики башқа йәрләрдә «Силас» шәклидә учрайду *(мәсилән, «Рос.» 18:5)*.

1:20 **«Чүнки Худаниң қанчилик вәдилири болушидин қәтъинәзәр, улар Униңда «бәрһәқ»тур, вә биз арқилиқ Униңдиму Худаға шан-шәрәп кәлтүридиған «Амин» бардур»** — «Амин» дегән сөз дуаға, мәлум арзу-тиләккә яки мәлум вәз-тәлимгә «Шундақ болғай, Худайим!», «Қошулдум!» дегән мәнании билдүриду.

1:21 **«бизләрни силәр билән билләә Мәсиһдә чиң турғузғучи болғини һәм бизни мәсиһлигини болса Худадур»** — «мәсиһлиниш» яки «мәсиһ қилиниш»ниң умумий мәнасини чүшиниш үчүн Тәврат «Йәш.» 61:1дики изаһатни вә «Тәбирләр»ниму көрүң. Рәб Әйса Мәсиһ хизмитини ада қилиш үчүн Муқәддәс Роһ билән «мәсиһ қилинип» күчәйтилгәндәк, һәр бир етиқатчи охшашла Муқәддәс Роһни қобул қилғинида, Худа бизгә тапшурған хизмәтни ада қилиш үчүн Униң Роһи *(Муқәддәс Роһ)* биләнму «мәсиһ қилиниду», шундақла Роһта күчәйтилгән болиду.

1:22 **«У йәнә үстимизгә мөһүр бесип...»** — *(Муқәддәс Роһ билән)* «мөһүр бесиш» тоғрилиқ «Әфәсуслуқларға»дики «қошумчә сөз»имизни көрүң. Муқәддәс Роһниң Өзи Худаниң Өзигә тәвә болған адәмлириниң үстигә: «Мениңкидур» дәп басқан егидарчилиқ мөһүридур. **«қәлбимизгә Өз Роһини «капаләт» болушқа ата қилди»** — «Өз Роһи» грек тилида пәқәт «Роһ» билән ипадилиниду. «Капаләт» тоғрилиқ: — бу айәт төвәндики һәқиқәтләрни көрситиду: —

–*(1)* ишәнгүчиләрниң «толуқ мирас»ни егиливалғичә, Муқәддәс Роһ һәр бир ишәнгән адәмниң қәлбидә туруп униңға бу мирасини тетитип, вуҗудида мирасниң һәқиқәт екәнлигини испатлап бериду.

–*(2)* йәнә келип, Муқәддәс Роһниң ишәнгүчиниң қәлбидә турғанлиғиниң өзи униң кәлгүсидә бу мирасқа чоқум еришидиғанлиғиға Худаниң Өз капалитидур.

1:22 Рим. 8:16; 2Кор. 5:5; Әф. 1:13; 4:30.

Расул Павлусниң уларни йоқлап беришини кечиктүргәнлигиниң сәвәви

23 Амма Худани өз җенимға гувачи болушқа чақириманки, Коринтқа техи бармиған-
лиғимниң сәвәви көңлуңларни аяш үчүн еди. 24 Һәргиз өзимизни иман-етиқадиңлар
үстигә һөкүм сүргүчиләрмиз, демәк, бәлки силәрниң шат-хорамлиғиңларни ашурушқа
силәргә һәмкарлашқучилармиз; чүнки силәр етиқат арқилиқла мәзмут турисиләр.

2 1 Лекин мән ичимдә, қешиңларға барсам йәнә азар елип бармаймән дегән қарарға
кәлдим. 2 Чүнки әгәр мән силәргә азар бәрсәм, мениң түпәйлимдин азар йегәнләрдин
башқа қайсибири мени шатландуралисун? 3 Мән әсли мени шатландуруши тегишлик
болғанлардин әксичә азар йәп қалмай дегән мәхсәттә шу хәтни яздим; чүнки мениң
шатлиғим силәр һәммиңларниңму шатлиғидур дәп силәр һәммиңларға ишәш бағлидим.
4 Чүнки әслидә өзәм еғир азап ичидә қәлбимдики дәрд-әләмдин көп көз яшлиримни
төккүзүп туруп силәргә шу хәтни язған едим; мәхситим силәргә азар бериш әмәс, бәлки
силәргә чоңқур бағланған, ешип ташқан муһәббитимни билишиңлар үчүн еди.

Гунакарни қайтидин қобул қилиш

5 Амма бирәрси азар йәткүзгән болса, униң азар йәткүзгини мән әмәс дәймән, у бәлки
мәлум дәриҗидә (бу ишни зиядә еғир қилғум йоқ) һәммиңларға азар йәткүзди. 6 Бундақ
адәмниң көпинчиңлар тәрипидин тәнбиһләнгини йетәрликтур; 7 Шуңа һазир әксичә,
силәр униңға меһри-шәпқәт көрситип риғбәт-тәсәлли беришиңларға тоғра келиду;
болмиса бундақ бир киши бәлким ғайәт зор дәрд-әләмдин өзини йоқитишиму мүм-
кин. 8 Шуңа мән силәргә униңға муһәббитиңларни испатлишиңларни җекиләймән. 9 Шу
хетимни йәнә бир мәхсәттә, йәни силәрниң һәммә ишларда итаәтмән яки итаәтмән
әмәслигиңларни синап билишим үчүн яздим. 10 Лекин силәр қайсибирини мәлум иш
үчүн кәчүрүм қилған болсаңлар, мәнму һәм уни шундақ қилған болимән; мәнму мәлум
бир ишни кәчүрүм қилғинимда (бирәр ишни кәчүрүм қилған болсам), мән силәрни дәп
Мәсиһниң һозурида шундақ қилдим. 11 Шуниң билән Шәйтан биздин һеч үстүнлүккә
еришәлмәйду; чүнки биз униң һейлә-микирлиридин бехәвәр әмәсмиз.

1:23 Рим. 1:9; 9:1; 2Кор. 11:31; Гал. 1:20; Фил. 1:8; 1Тес. 2:5; 1Тим. 5:21; 2Тим. 4:1.
1:24 1Пет. 5:3.
2:1 **«лекин мән ичимдә, қешиңларға барсам йәнә азар елип бармаймән дегән қарарға кәлдим»** — бу җүмлидин көримизки, Павлусниң иккинчи қетим уларниң йениға бериши иккила тәрәпкә еғир, азарлиқ иш еди. «Ичимдә ... қарарға кәлдим» дегән сөз бәлким пәқәт уларни дәп әмәс, бәлким «өзәмгиму азаплиқ болмисун» дәп шундақ қарар қилдим, дәп пуритиду.
2:3 **«Мән әсли мени шатландуруши тегишлик болғанлардин әксичә азар йәп қалмай дегән мәхсәттә ушбу хәтни яздим»** — «шу хәт» болса «кириш сөз»имиздә ейтқинимиздәк, «Коринтлиқларға *(1)*» әмәс, бәлки униңдин кейинки йәнә бир хәтни көрситиду.
2:3 2Кор. 8:22; Гал. 5:10.
2:6 **«Бундақ адәмниң көпинчиңлар тәрипидин тәнбиһләнгини йетәрликтур»** — бәзи алимлар «бундақ адәм»ни Павлус биринчи хетидә алаһидә әйиплигән киши *(«1Кор.» 5-бап)* дәп қарайду. Бизниңчә болса у кейинки, көп адәмләргә «азар бәргән», «зиян-зәхмәт қилғучи» йәнә бир киши еди *(7:12 вә «кириш сөз»имизниму көрүң)*.
2:6 1Кор. 5:3.
2:9 **«Шу хетимни йәнә бир мәхсәттә, йәни силәрниң һәммә ишларда итаәтмән яки итаәтмән әмәслигиңларни синап билишим үчүн яздим»** — «һәммә ишларда итаәтмән яки итаәтмән әмәслигиңлар»: Павлус уларниң өзигә итаәтмән болуши әмәс, бәлки Худаниң униң арқилиқ кәлгән сөзигә итаәтмән болушини халайтти, әлвәттә.
2:10 **«мәнму мәлум бир ишни кәчүрүм қилғинимда ... мән силәрни дәп Мәсиһниң һозурида шундақ қилдим»** — «Мәсиһниң һозурида»: башқа бирхил тәрҗимиси «Мәсиһниң вуҗудида» яки «Мәсиһниң шәхсийитидә» *(демәк, Мәсиһниң орнида яки Мәсиһниң намида)*. Буниң вә тәрҗимимизниң мәнаси арисида чоң пәриқ йоқ.
2:11 **«Шуниң билән Шәйтан биздин һеч үстүнлүккә еришәлмәйду; чүнки биз униң һейлә-микирлиридин бехәвәр әмәсмиз»** — бу айәт тоғрилиқ «қошумчә сөз»имизни көрүң.

12 Әнди Мәсиһниң хуш хәвирини җакалашқа Троас шәһиригә кәлгинимдә вә шундақла
Рәб тәрипидин пурсәт ишиги маңа ечилғини билән, 13 қериндишим Титусни тапал-
миғиним түпәйлидин роһум арам тапмиди; шуниң билән мән шу йәрдикиләр билән
хошлишип, Македонийәгә сәпәр алдим. 14 Амма бизни Мәсиһдә һемишә тәнтәнә билән
ғалипанә башлайдиған, биз арқилиқ һәр йәрдә Өзигә дост тартқучи хушпурақни чачқу-
чи Худаға тәшәккүр! 15 Чүнки биз Худаға йәткүзүливатқан Мәсиһниң хушпуриғидур-
миз, һәм қутқузулуватқанлар арисида һәм һалакәткә кетиватқанлар арисида шундақ-
миз; 16 кейинкиләргә өлүмгә болған өлүмниң пуриғи, алдинқиларға һаятлиққа болған
һаятлиқниң пуриғидурмиз; әнди мошундақ ишларниң һөддисидин ким чиқалайду?
17 Чүнки биз көп кишиләрниң қилғинидәк Худаниң калам-сөзини сода-сетиқ иши қил-
маймиз; әксичә биз сәмимийлик билән Худа алдида Худадин әвәтилгәнләр сүпитидә
Мәсиһдә сөзләймиз.

Йеңи әһдиниң хизмәткарлири

3 1 Биз йәнә өзимизни тәвсийә қилғили туруватамдуқ? Яки башқа бәзиләргә керәк
болғандәк, силәргә йезилған яки силәр язған тәвсийинамиләр бизгә керәкму? 2 Силәр
өзәңлар бизниң тәвсийинамимиздурсиләр, қәлбимиздә пүтүлгән, һәр инсанға тонуш
болған вә оқулидиған. 3 Силәрниң биз тәрипимиздин пәрвиш қилинған, Мәсиһниң
мәктупи екәнлигиңлар аян болди (бу мәктуп сияһ билән әмәс, бәлки тирик Худаниң
Роһи билән йезилған; таш тахтайларға әмәс, бәлки қәлбниң әтлик тахтайлириға
пүтүклүктур). 4 Әнди бизниң Мәсиһ арқилиқ Худаға қарайдиған шунчә зор ишәшимиз
бар; 5 өзимизни бирәрнәрсини қилғидәк иқтидаримиз бар дәп чағлиғинимиз йоқтур;
иқтидарлиғимиз болса бәлки Худадиндур.

2:12 **«шундақла Рәб тәрипидин пурсәт ишиги маңа ечилғини билән...»** — грек тилида «шундақла Рәбдә пурсәт ишиги маңа ечилғини билән...».

2:12 Рос. 16:8.

2:13 **«қериндишим Титусни тапалмиғиним түпәйлидин роһум арам тапмиди; шуниң билән мән шу йәрдикиләр билән хошлишип, Македонийәгә сәпәр алдим»** — зор мүмкинчилиги барки, Титус Коринттики қериндашларниң хәвирини елип кәлмәкчи болған, лекин техи Троасқа кәлмигәнлиги үчүн, Коринтлиқларниң ғемини йәватқан Павлус Троаста турғинида көңли арам тапмиди. Гәрчә хуш хәвәрни җакалашқа «пурсәт ишиги ечилған» болсиму, у униңдин *(вақтинчә)* пайдиланмай Коринтлиқларниң хәвирини биливелиш үчүн Титусни издәп у йәрдин кәтти. Бир жилдин кейинму Троастики бу «пурсәт ишиги» техи очуқ турған болса керәк *(«Рос.» 20:6)*.

2:14 **«Амма бизни Мәсиһдә һемишә тәнтәнә билән ғалипанә башлайдиған... Худаға тәшәккүр!»** — «ғалипанә башлайдиған» грек тилидики бу сөз адәттә сәрдар яки падиша зәпәр қучқан қошунини шәрәплик, тәнтәнилик жүрүштә өз жутиға башлайдиғанлиғини ипадиләйду.

2:14 Кол. 1:27.

2:16 **«кейинкиләргә өлүмгә болған өлүмниң пуриғи, алдинқиларға һаятлиққа болған һаятлиқниң пуриғидурмиз»** — буниң мәнаси бәлким шундақки: — «һалакәткә кетиватқанлар» болса, «роһий өлүм»дә туриду; уларниң шу хәтәрлик әһвалини Худаниң адәмлири уларға пуритиду; мәңгүлүк һаятлиқни тепиватқанларға болса, Худаниң адәмлири уларға мәңгүлүк һаятниң хушбуйини, һәқиқәт екәнлигини өзиниң һаят-турмуши арқилиқ пуритип билдүриду.

2:16 Лука 2:34.

3:1 2Кор. 5:12; 10:8.

3:2 **«Силәр өзәңлар бизниң тәвсийинамимиздурсиләр, қәлбимиздә пүтүлгән, һәр инсанға тонуш болған вә оқулидиған»** — демәк, Коринттики етиқатчиларниң ниҗатни йеңи қобул қилған вақтида мутләқ өзгәртилгән йеңи жүрүш-турушлири Павлусниң әҗриниң һәр адәмгә көрүнәрлик болған мевиси, униң һәқиқий расул екәнлигигә испат еди.

3:3 **«Силәрниң биз тәрипимиздин пәрвиш қилинған, Мәсиһниң мәктупи екәнлигиңлар»** — «пәрвиш қилинған» яки «йәткүзүлидиған, йолланған». грек тилида «көйүнүп бекилған» яки «хизмити қилинған». **«бу мәктуп сияһ билән әмәс, бәлки тирик Худаниң Роһи билән йезилған; таш тахтайларға әмәс, бәлки қәлбниң әтлик тахтайлириға пүтүклүктур»** — оқурмәнләрниң есидә барки, Муса пәйғәмбәргә чүширилгән қанун «таш тахталар»ға пүтүклүк еди. Мошу йәрдики «әтлик» сәлбий мәнада әмәс, бәлким «юмшақ, қаттиқ болмиған», «таш»ниң әксини билдүриду.

3:3 Мис. 24:12; 34:1; Йәр. 31:33; Әз. 11:19; 36:26; Ибр. 8:10.

6 У бизни йеңи әһдиниң хизмәткарлири болушқа иқтидарлиқ қилди; бу әһдә пүтүклүк
сөз-җүмлиләргә әмәс, бәлки Роһқа асасланған. Чүнки пүтүклүк сөз-җүмлиләр адәм-
ни өлтүриду; лекин Роһ болса адәмгә һаят кәлтүриду. 7 Амма сөз-җүмлиләр билән
ташларға оюлған, өлүм кәлтүридиған хизмәт шан-шәрәп билән болған вә шундақла
Исраиллар Мусаниң йүзидә җулаланған шан-шәрәптин йүзигә көзлирини тикип қарал-
миған йәрдә (гәрчә шу шан-шәрәп һазир әмәлдин қалдурулған болсиму), 8 Роһ билән
жүргүзүлидиған хизмәт техиму шан-шәрәплик болмамду? 9 Чүнки адәмниң гунайини
бекитидиған хизмәт шәрәплик болған йәрдә, инсанни һәққаний қилидиған хизмәтниң
шәриви техиму ешип ташмамду!? 10 Чүнки әслидә шан-шәрәплик болған ишниң һа-
зирқи ғайәт зор шан-шәрәплик ишниң алдида һеч қандақ шан-шәрәплиқлиги йоқтур;
11 чүнки әмәлдин қалдурулған иш әслидә шан-шәрәп билән кәлтүрүлгән йәрдә, һазир
орнини басқан иш техиму шан-шәрәплик болиду. 12 Биздә шунчә зор шундақ бир үмүт
болған екән, биз толиму жүрәклик болимиз. 13 Биз Исраилларни әмәлдин қалдурули-
диған әһдиниң парлақ нуриға көзини тикип қарашниң ақивитигә учрап кәтмисун дәп
йүзигә чүмпәрдә тартивалған Мусаға охшимаймиз. 14 Амма уларниң ой-көңүллири қа-
дақлашқан еди; чүнки бүгүнгә қәдәр кона әһдини оқуғинида мошу чүмпәрдә еливетил-
мәй қалди; чүнки пәқәт Мәсиһдә болғандила у елип ташливетилиду. 15 Амма бүгүнгә
қәдәр, Мусаниң язмилири оқулғинида шу чүмпәрдә йәнила қәлбини йепивалмақта.
16 Амма һәр ким Рәбгә қарап бурулса, чүмпәрдә елип ташлиниду. 17 Амма Рәб шу Роһтур;
вә Рәбниң Роһи қәйәрдә болса, шу йәрдә һөрлүк болиду. 18 Вә биз һәммимизниң йүзимиз
чүмпәрдисиз һалда Рәбниң шан-шәривигә қариғинида, Униң охшаш сүритидә болушқа
Роһ болған Рәб тәрипидин шан-шәрәп үстигә шан-шәрәп қошулуп өзгәртилмәктимиз.

3:6 **«У бизни йеңи әһдиниң хизмәткарлири болушқа иқтидарлиқ қилди; бу әһдә пүтүклүк сөз-җүмлиләргә әмәс, бәлки Роһқа асасланған»** — мошу айәттики «пүтүклүк сөз-җүмлиләр» Мусаға чүширилгән қанунни, йәни «кона әһдә»ни көрситиду; «Роһ» болса Худаниң Муқәддәс Роһини көрситиду, әлвәттә. «Йеңи әһдә» тоғрилиқ «Йәр.» 31:31-34 вә «Йәрәмия»дики «қошумчә сөз»ни көрүң. **«Чүнки пүтүклүк сөз-җүмлиләр адәмни өлтүриду; лекин Роһ болса адәмгә һаят кәлтүриду»** — бу сөзләрниң толуқ мәнасини чүшиниш үчүн «Рим.» 3:19-23, 7-бап вә 8:1-16ни көрүң. «Роһ» Худаниң Роһи, әлвәттә.

3:6 2Кор. 5:18; Ибр. 8:6, 8.

3:7 **«Исраиллар Мусаниң йүзидә җулаланған шан-шәрәптин йүзигә көзлирини тикип қаралмиған йәрдә»** — бу вақиә «Мис.» 34:29-35дә хатириләнгән. **«гәрчә шу шан-шәрәп һазир әмәлдин қалдурулған болсиму»** — башқа бирхил тәрҗимиси «гәрчә шу нур аста-аста йоқиливатқан болсиму». Павлус бу икки бислиқ сөзләрни бәлким әтәй ишләткән, шуңа иккила тәрҗимиси бәлким тоғридур.

3:7 Мис. 24:12; 34:1,30; Қан. 10:1.

3:11 **«чүнки әмәлдин қалдурулған иш әслидә шан-шәрәп билән кәлтүрүлгән йәрдә,...»** — «әмәлдин қалдурулған иш» яки «аҗизлап йоқиливатқан иш».

3:12 **«биз толиму жүрәклик болимиз»** — яки «биз җасарәтлик сөзләймиз».

3:13 **«әмәлдин қалдурулидиған әһдә»** — «кона әһдә»ниң «әмәлдин қалдурулғанлиғи»ни толуқрақ чүшиниш үчүн «Рим.» 3:19-4:25, 7:7-8:4, «Гал.» 1:2-4:7ни оқуң).
–Башқа бирхил тәрҗимиси «өчүп кетиватқан әһдә...». **«әмәлдин қалдурулидиған әһдиниң парлақ нуриға көзини тикип қарашниң ақивитигә учрап кәтмисун дәп...»** — «қарашниң ақивити» — биз бу сөзни шу мәнада чүшинимизки, кона әһдә *(Муса пәйғәмбәргә чүширилгән қанун)* астида, инсанниң гунаға патқан һалити паш қилинғачқа, Худаниң шан-шәривигә беваситә қарашниң ақивити өлүм болатти. «Мис.» 34:34ни көрүң.

3:13 Мис. 34:35; Рим. 10:4.

3:14 **«чүнки бүгүнгә қәдәр кона әһдини оқуғинида мошу чүмпәрдә еливетилмәй қалди...»** — «кона әһдә» мошу йәрдә, болупму Муса пәйғәмбәргә чүширилгән қанунни, йәни Тәвратниң «Яритилиш»тин «Қанун шәрһи»гичә болған бәш қисмини көрситиду.

3:14 Йәш. 6:10; Әз. 12:2; Мат. 13:11; Рос. 28:26; Рим. 11:8.

3:16 Мат. 13:11; Рим. 11:23; 1Кор. 2:10.

3:17 **«Амма Рәб шу роһтур»** — «Роһ» болса Худаниң Муқәддәс Роһи», йәни «йеңи әһдә» арқилиқ мәңгүлүк һаятни елип келидиған Роһни көрситиду.

3:17 Юһ. 4:24.

3:18 **«Биз һәммимизниң йүзимиз чүмпәрдисиз һалда Рәбниң шан-шәривигә қариғинида, Униң охшаш сүритидә болушқа Роһ болған Рәб тәрипидин шан-шәрәп үстигә шан-шәрәп қошулуп өзгәртилмәктимиз»** — «охшаш сүрити» *(яки «охшаш сүрәт-образи»)* — Рәб Әйсаниң Өзиниң сүрити.

3:18 1Кор. 13:12; 2Кор. 5:7.

Павлусниң җамаәтләрниң хизмитидә болған чидамлиқ, сәвир-тақәтлиги — Хизмәттә чидамлиқ

4 [1] Шуңа Худа бизгә рәһим-шәпқәт көрсәткәндәк, бу хизмәт бизгә аманәт қилинған екән,
биз бәл қойвәтмәймиз;[2] әндиликтә шәрмәндиликкә аит йошурун ишларни ташлап,
нә алдамчилиқта маңмай, нә Худаниң сөзини бурмилимай, бәлки һәқиқәтни әйнән аян
қилиш билән Худа алдида дурүслуғимизни һәр адәмниң вижданиға көрситимиз. [3] Амма
хуш хәвиримиз чүмкәлгән болсиму, у һалак болуватқанларға нисбәтән чүмкәлди; [4] Чүнки
Худаниң сүрәт-образи болған Мәсиһниң шан-шәриви тоғрисидики хуш хәвәрниң нури
уларниң үстидә йорумисун дәп, бу заманниң илаһи етиқатсизларниң ой-зеһинлирини
кор қилди. [5] Чүнки биз өзимизни әмәс, бәлки Мәсиһ Әйсани Рәб, шуниңдәк өзимизни
Әйса үчүн силәрниң хизмәткариңлар дәп елан қилимиз. [6] Чүнки «қараңғулуқтин нур
йорусун» дәп буйруған Худа, Мәсиһниң дидаридин Өзиниң шан-шәривини тонутушқа
болған йоруқлуқниң биз арқилиқ чечилиши үчүн, бизниң қәлбимизни йорутқандур.

Мәңгүлүк шан-шәрәпниң зор вәзни

[7] Амма қудрәтниң ғайәт зорлуғи биздин әмәс, бәлки Худадин болғанлиғи көрүнсун
дәп бу гөһәргә сапал идишларда қачилақлиқ һалда егидарлиқ қилимиз. [8] Мана биз
һәртәрәптә қистилип қалдуқ, амма йәнҗилмидуқ; тәмтирәп қалдуқ, амма үмүтсиз-
ләнмидуқ;[9] зиянкәшликкә учраватимиз, амма һәмдәмсиз қалмидуқ; жиқитилдуқ, амма
һалак болмидуқ; [10] Әйсаниң һаяти тенимиздә аян қилинсун дәп, һәрдайим тенимиздә
Әйсаниң өлүмини көтирип жүримиз. [11] Чүнки Әйсаниң һаяти өлидиған әтлиримиздә
аян қилинсун үчүн, тирик қалған бизләр һәрдайим өлүмгә тапшурулмақтимиз. [12] Шу-
ниң билән биздә өлүм ишләватиду, амма һаят силәрдә ишләватиду. [13] Вә «Мән ишән-
дим, шуңа сөз қилдим» дәп йезилғандикидәк иман-ишәштики роһқа егә болуп, бизму
ишәндуқ вә шуниң билән сөз қилимиз; [14] чүнки Рәб Әйсани тирилдүргән Худа бизни
Әйса билән биргә тирилдүриду, шундақла бизни силәр билән биргә Өз алдиға һазир қи-
лиду, дәп билимиз. [15] Чүнки бу һәммә ишлар силәр үчүндурки, техиму көп кишиләрниң
вуҗудида ешип ташқичә беғишланған меһри-шәпқәт сәвәвидин көп кишиләрниңму Ху-

---

4:2 2Кор. 2:17; 2Кор. 6:4
4:3 2Кор. 2:15; 2Тес. 2:10.
4:4 **«бу заманниң илаһи етиқатсизларниң ой-зеһинлирини кор қилди»** — «бу заманниң илаһи» Шәйтан, Иблис.
4:4 Йәш. 6:10; Юһ. 12:40; 14:9. Фил. 2:6. Кол. 1:15. Ибр. 1:3.
4:5 **«биз өзимизни әмәс, бәлки Мәсиһ Әйсани Рәб, шуниңдәк өзимизни Әйса үчүн силәрниң хизмәткариңлар дәп елан қилимиз»** — «хизмәткарлар» мошу йәрдә грек тилида «қуллар» дейилиду. Демәк, өзини *(һәр хил сәвәпләр билән)* башқа бирисиниң хизмитидә болушқа сатқан кишиләр.
4:6 Яр. 1:3; 2Пет. 1:19.
4:7 **«...бу гөһәргә сапал идишларда қачилақлиқ һалда егидарлиқ қилимиз»** — «сапал идишлар» болса етиқатчиларниң өз аҗиз вуҗуд-тәнлири, әлвәттә.
4:7 1Кор. 2:5; 2Кор. 5:1.
4:10 **«Әйсаниң һаяти тенимиздә аян қилинсун дәп, һәрдайим тенимиздә Әйсаниң өлүмини көтирип жүримиз»** — «Әйсаниң өлүмини көтириш» дегәнлик бәлким расуллар дайим азап-оқубәтни тартқанлиғи, дайим өлтүрүлүшниң хәвпидә туруватқанлиғини көрситиду. Амма бу баянни йәнә һәммә етиқатчи үчүн муһим роһий принсип дегили болиду. 11-айәтни көрүң.
4:10 Рим. 8:17; Гал. 6:17; Фил. 3:10; 2Тим. 2:11,12; 1Пет. 4:13.
4:11 **«чүнки Әйсаниң һаяти өлидиған әтлиримиздә аян қилинсун үчүн, тирик қалған бизләр һәрдайим өлүмгә тапшурулмақтимиз»** — «өлүмгә тапшурулмақтимиз» — Худа тәрипидин, әлвәттә.
4:11 Зәб. 43:23; Мат. 5:11; Рим. 8:36; 1Кор. 4:9; 15:49; Кол. 3:4.
4:12 **«Шуниң билән биздә өлүм ишләватиду, амма һаят силәрдә ишләватиду»** — мошу муһим принсип тоғрилиқ «қошумчә сөз»имизни көрүң.
4:13 **«Мән ишәндим, шуңа сөз қилдим»** — «Зәб.» 115:10. **«иман-ишәштики роһқа егә болуп, бизму ишәндуқ вә шуниң билән сөз қилимиз»** — «сөз қилимиз» — демәк, хуш хәвәрни җакалаймиз.
4:13 Зәб. 115:10.
4:14 Рим. 8:11; 1Кор. 6:14.

дани улуқлап ейтқан тәшәккүрлири ешип ташиду. [16] Шуңа биз бәл қоюватмаймиз; гәрчә
ташқи инсанлиғимиз солашсиму, дәрһәқиқәт ички инсанлиғимиз күндин-күнгә йеңи-
ланмақта. [17] Чүнки бизниң бир дәқиқилик вә йеник жапа-мушәққәтлиримиз биз үчүн
ешип ташқан, мәңгүлүк, зор вәзинлик шан-шәрәпни һасил қилиду. [18] Шуңа биз көрүнгән
ишларға әмәс, бәлки көрүнмәс ишларға көз тикимиз; чүнки көрүнгән ишлар вақитлиқ,
амма көрүнмәс ишлар мәңгүлүктур.

Көрүш сезими билән әмәс, бәлки иман-ишәш билән яшаш

5 [1] Чүнки бу зиминға тәвә өйимиз, йәни бу чедиримиз йоқитилсиму, Худа тәрипидин
болған, инсан қоли билән ясалмиған бир өй, йәни асманларда әбәдий бир маканимиз
бардур дәп билимиз. [2] Әнди бу кона өйимиздә турғинимизда асмандики өйимизни
кийивелишқа зор интизар билән аһ урмақтимиз [3] (бәрһәқ, асмандики өйимизни
кийивалсақ ялаңач қалмаймиз). [4] Чүнки мошу чедирда турғинимизда, еғирчиликта аһ
урмақтимиз; бу бизниң ялаңачлинишни халиғинимиз әмәс, бәлки кийиндүрүлүшни,
йәни биздә өлидиған немә болса, униң һаят тәрипидин жутулушини халаймиз.
[5] Әнди бизни дәл мошу ишқа тәйярлиғучи болса Худадур; У бизгә «капаләт» болған Өз
Роһиниму ата қилди. [6] Шуниң билән биз һемишә юрәклик болимиз; һәмдә тенимиздә
макан тутқинимизда Рәбдин нери болған мусапир болимиз дәп билимиз [7] (чүнки биз
көрүш сезими билән әмәс, етиқат билән маңимиз); [8] биз юрәклик болуп, шуниңдәк
тәндин нери болуп Рәб билән биллә бир маканда болушқа техиму хурсәнмиз. [9] Шуниң
билән, мәйли тәндә болайли, тәндин нери болайли, уни хурсән қилишни истәк-нишан
қилип интилимиз. [10] Чүнки тәндә қилған әмәллиримизни, яхшилиқ болсун, яманлиқ
болсун, һәр биримизгә қайтурулуши үчүн Мәсиһниң сорақ тәхти алдида һазир
болушимиз лазим болиду. [11] Шуниң билән Рәбниң дәһшитини билгәнлигимиз үчүн,
инсанларни ишәндүрүшкә тиришимиз; лекин биз Худаға очуқ-ашкаримиз, шуниңдәк
силәрниң вижданиңлардиму ашкарә тонулсақ дәп үмүт қилимән.

Енақлиққа кәлтүрүш хизмити

[12] Биз һазир өзимизни қайтидин силәргә тәвсийә қилғинимиз йоқ, бәлки пәқәт силәрдә
қәлбдики ишлардин әмәс, ташқи қияпәттин пәхирлинидиғанларға бәргидәк жавап бол-

---

4:15 2Кор. 1:11.
4:16 **«гәрчә ташқи инсанлиғимиз солашсиму, дәрһәқиқәт ички инсанлиғимиз күндин-күнгә йеңиланмақта»** — «ташқи инсанлиғимиз» адәмниң җан-тенини, «ички инсанлиғимиз» адәмниң қәлб-роһини, ички дуниясини көрситиду. Грек тилида «ташқи инсанимиз» вә «ички инсанимиз» дейилиду.
4:17 Зәб. 29:6; Мат. 5:12; Рим. 8:18; 1Юһа. 3:2.
5:1 2Кор. 4:7.
5:2 Рим. 8:23.
5:3 Вәһ. 3:18; 16:15.
5:4 Рим. 8:11; 1Кор. 15:53.
5:5 **«У бизгә «капаләт» болған Өз Роһиниму ата қилди»** — «Өз Роһи» грек тилида пәқәт «Роһ» билән ипадилиниду. «Капаләт» тоғрилиқ 1:22дики изаһатни көрүң.
5:5 Рим. 8:16; 2Кор. 1:22; Әф. 1:13; 4:30.
5:7 1Кор. 13:12; 2Кор. 3:18.
5:10 Зәб. 61:13; Йәр. 17:10; 32:19; Мат. 16:27; 25:32; Рим. 2:6; 14:10,12; 1Кор. 3:8; Гал. 6:5; Вәһ. 2:23; 22:12.
5:11 **«биз Худаға очуқ-ашкаримиз, шуниңдәк силәрниң вижданиңлардиму ашкарә тонулсақ дәп үмүт қилимән»** — «Худаға очуқ-ашкаримиз, шуниңдәк силәрниң вижданиңлардиму ашкарә тонулсақ». Демәк, Павлус вә башқа расуллар дунияддикикиләргә анчә тонуш әмәс, уларниң һәқиқий салаһийити, уларда болған Мәсиһниң Муқәддәс Роһуму дуниядикикиләргә анчә тонуш әмәс, шуңа уларға Мәсиһниң һәр адәмни сорақҗа тартидиғанлиғи тоғрилиқ ишәндүрүшниң зөрүрийити бар. Лекин Худа бизни убдан билиду вә *(силәр Худаниң адәмлири болғандин кейин)* силәрму бизни убдан чүшәнсәңлар керәк, дәйду.

сун дәп, силәргә бизләрдин пәхирлиниш имканийитини яритип бериватимиз. [13] Чүнки
ич-ичимизгә сиғмай қалған болсақму Худа алдида шундақ болдуқ, салмақ болсақму
силәр үчүн шундақ болимиз. [14] Чүнки Мәсиһниң муһәббити бизни шундақ қилишқа үн-
дәйду; чүнки биз бириси һәммәйлән үчүн өлди, шуңа һәммәйләнниму өлди, дәп һеса-
плаймиз. [15] Вә У һәммәйләнни дәп өлди, буниңдин мәхсәт, һаят болғанлар өзлири үчүн
әмәс, бәлки уларни дәп өлүп тирилгүчи үчүн яшиши үчүндур.
[16] Шуниң билән биз буниңдин кейин һеч кимни инсанларчә тонумаймиз; һәтта биз
Мәсиһни инсанларчә тонуған болсақ, буниңдин кейин уни йәнә шундақ тонумаймиз.
[17] Шуңа әнди бириси Мәсиһдә болса, у йеңи бир яритилғучидур! Кона ишлар өтүп, мана,
һәммә иш йеңи болди! [18] Вә барлиқ ишлар Худадиндур; У бизни Мәсиһ арқилиқ Өзигә
енақлаштурди, шундақла бизгә енақлаштуруш хизмитини тапшурди: — [19] демәк, Худа
Мәсиһдә адәмләрниң итаәтсизликлирини уларниң әйиви билән һесаплашмай, аләмни
Өзигә енақлаштурди; шуниңдәк бизгә енақлаштуруш хәвирини аманәт қилип тапшур-
ди. [20] Шуңа худди Худа биз арқилиқ адәмләрдин енақлиққа келишни өтүнгинидәк,
биз Мәсиһкә вакалитән әлчиләрдурмиз; Мәсиһниң орнида «Худаға енақлаштурулғай-
силәр!» дәп өтүнимиз. [21] Гунаға һеч тонуш болмиған кишини Худа бизни дәп гунаниң
өзи қилди; мәхсити шуки, бизниң Униңда Худаниң һәққанийлиғи болушимиз үчүндур.

Худаниң җапа-мушәққәт тартқучи әлчилири болуш

6 [1] Әнди Худаниң һәмкарлири сүпитидә силәрдин Униң меһри-шәпқитини қобул қилип
туруп уни бекарға кәткүзмәңлар дәп өтүнимиз. [2] (чүнки у: «Шапаәт көрситилидиған
бир пәйттә дуайиңни иҗабәт қилишни бекиткәнмән, ниҗат-қутулуш йәткүзүлидиған
бир күнидә Мән саңа ярдәмдә болушумни бекиткәнмән» — деди. Мана, һазир болса

5:12 **«...ташқи қияпәттин пәхирлинидиғанларға бәргидәк җавап болсун дәп, силәргә бизләрдин пәхирлиниш имканийитини яритип бериватимиз»** — «ташқи қияпитидин пәхирлинидиғанлар бәргидәк җавап болсун дәп...» — Павлус һазир Коринттики җамаәттә көрүнгән «сахта расуллар»ни тилға елип, өзи үстидин әрз қилған бу кишиләргә җавап бериш үчүн Коринттики қериндашларға өзиниң вә һәмкарлириниң хизмәтлириниң роһий маһийитини азрақ ашкарилап көрсәтмәкчи.

5:12 2Кор. 3:1; 10:8.

5:13 **«Чүнки ич-ичимизгә сиғмай қалған болсақму Худа алдида шундақ болдуқ, салмақ болсақму силәр үчүн шундақ болимиз»** — муну айәттә Павлус, шүбһисизки, *(жуқурида ейтилғандәк)* авал өзиниң вә қериндашларниң «қәлбдики ишлар», йәни әң әһмийәтлик ишлар тоғрилиқ сөзләйду. У кейинрәк «көрүнүш»тики ишларниң, йәни «ташқи қияпәт»ниң ишлириға өтиду. Әмәлийәттә «ич-ичимизгә сиғмай қалған болуш» Худаниң зор улуқлуғи, ешип ташқан шапаитигә қарап инсанниң хошаллиқтин болған нормал инкаси болуш керәкгу, дәймиз. Амма башқа кишиләр бәрибир хуш хәвәрни аңлиши керәк, шуниңдәк өз хошаллиғимизға һай берип, улар үчүн «салмақ» болушимизму керәк.

5:14 **«бириси һәммәйлән үчүн өлди»** — Мәсиһни көрситиду. **«чүнки биз бириси һәммәйлән үчүн өлди, шуңа һәммәйләнниму өлди, дәп һесаплаймиз»** — бу әҗайип айәт тоғрилиқ «қошумчә сөз»имизни көрүң.

5:15 Рим. 14:7; Гал. 2:20; 1Тес. 5:10; 1Пет. 4:2.

5:16 **«һәтта биз Мәсиһни инсанларчә тонуған болсақ...»** — «инсанларчә» грек тилида «әтләр бойичә». **«шуниң билән биз буниңдин кейин һеч кимни инсанларчә тонумаймиз; һәтта биз Мәсиһни инсанларчә тонуған болсақ, буниңдин кейин уни йәнә шундақ тонумаймиз»** — бу әҗайип айәт тоғрилиқму «қошумчә сөз»имизни көрүң.

5:16 Мат. 12:50; Юһ. 15:14; Гал. 5:6; 6:15; Кол. 3:11.

5:17 Йәш. 43:18; Вәһ. 21:5.

5:18 **«вә барлиқ ишлар Худадиндур»** — яки «вә бу барлиқ ишлар Худадиндур».

5:18 Кол. 1:20; 1Юһа. 2:2; 4:10.

5:19 Рим. 3:24,25; Кол. 1:20.

5:20 2Кор. 3:6.

5:21 **«гунаға һеч тонуш болмиған киши»** — Мәсиһ. **«мәхсити шуки, бизниң Униңда Худаниң һәққанийлиғи болушимиз үчүндур»** — «Униңда» — Мәсиһдә, әлвәттә.

5:21 Йәш. 53:9,12; Рим. 8:3; Гал. 3:13; 1Пет. 2:22; 1Юһа. 3:5.

6:1 1Кор. 3:9; Ибр. 12:15.

«шапаәт көрситилидиған яхши пәйт»; мана, һазир «нижат-қутулуш күни»дур!). [3] Рәбниң
хизмитигә дағ кәлтүрүлмисун дәп һеч қандақ иште һеч кимниң иманиға тосалғулуқ
қилмаймиз; [4] бәлки һәр бир иште өзимизни Худаниң хизмәткарлири сүпитидә нәмунә
қилип жүримиз; зор чидамлиқ билән, җәбир-зулумларда, җапа-мушәққәтләрдә,
бесим-қистақларда, [5] камча ярилирида, зинданларда, қозғилаң-топилаңлар ичидә,
еғир меһнәтләрдә, түнәшләрдә, роза тутушларда, [6] паклиқ билән, билимләр билән,
сәвир-тақәтлик билән, меһриванлиқлар билән, Муқәддәс Роһ билән, сахтилиқсиз
меһир-муһәббәт билән,[7] һәқиқәтниң сөз-калами билән, Худаниң күч-қудрити билән,
һәққанийлиқниң оң-сол қоллардики қураллири билән, [8] һәм иззәт-шөһрәттә һәм
һақарәт ичидә, төһмәт һәм тәриплинишләр ичидә өзимизни Худаниң хизмәкарлири
сүпитидә намайән қилдуқ; ялғанчилар дәп қаралған болсақму сәмимий-садиқ
болуп,[9] намсиз болдуқ-ю, амма мәшһурмиз; өләй дәп қалдуқ-ю, амма мана, һаяттурмиз;
тәрбийидә җазаландуқ-ю, амма өлүмгә мәһкүм қилинмидуқ; [10] дәрд-әләм тарттуқ-ю,
амма дайим шат-хорамлиқта туримиз; намрат болғинимиз билән, амма көп адәмләрни
бай қилғучимиз; һечнимимиз йоқ болғини билән, амма һәммигә егидармиз.
[11] Силәргә очуқ-йоруқ сөзлидуқ, әй Коринтлиқлар, бизниң бағримиз силәргә кәң ечил-
ди! [12] Силәр биз тәрәптин қисилған әмәс, лекин өз ич-бағриңларниң тарлиғидин қиси-
лисиләр; [13] әнди адил алмаштурушта болуп — (өз пәрзәнтлиримгә сөзлигәндәк сөзләй-
мән) — бағриңларни бизгиму кәң ечиңлар.

Қараңғулуққа һәмраһ болмаңлар

[14] Етиқатсизлар билән бир боюнтуруққа четилип тәңсизликтә болмаңлар; чүнки
һәққанийлиқ вә қәбиһлик оттурисида қандақму ортақлиқ болсун? Йоруқлуқниң қа-
раңғулуқ билән қандақ һәмраһлиғи болсун? [15] Мәсиһниң Белиал билән немә енақ-
лиғи болсун? Ишәнгүчиниң ишәнмигүчи билән қандақ ортақ несивиси болсун? [16] Ху-

---

6:2 **«шапаәт көрситилидиған бир пәйттә дуайиңни иҗабәт қилишни бекиткәнмән, нижат-қутулуш йәткүзүлидиған бир күнидә мән саңа ярдәмдә болушумни бекиткәнмән»** — «Йәш.» 49:8.
6:2 Йәш. 49:8.
6:3 Рим. 14:13; 1Кор. 10:32.
6:4 1Кор. 4:1; 2Кор. 11:23.
6:5 **«түнәшләрдә»** — демәк «түнәп дуа қилишларда». Башқа бирхил тәрҗимиси «уйқисизлиқларда».
6:7 **«...һәққанийлиқниң оң-сол қоллардики қураллири билән...»** — бәлким зәрб қилидиған һәм қоғдайдиған роһий қуралларни көрситиду.
6:9 **«намсиз болдуқ-ю, амма мәшһурмиз»** — дунийадики «мәшһур»лардин болмисиму, лекин Худа, пәриштиләр вә җамаәтләр тәрипидин мәшһурдур, дегән мәнада дәп қараймиз. **«тәрбийидә җазаландуқ-ю, амма өлүмгә мәһкүм қилинмидуқ»** — «тәрбийидә җазаландуқ-ю...» дегәнлик башқа бир тәрҗимиси «дәррә-қамча йедуқ-ю ...». –Бу муһим сөз тоғрилиқ «қошумчә сөз»имизни көрүң.
6:9 Зәб. 117:18; Йәш. 26:19.
6:10 **«намрат болғинимиз билән, амма көп адәмләрни бай қилғучимиз; һечнимимиз йоқ болғини билән, амма һәммигә егидармиз»** — «намрат болғинимиз билән,... һеч немимиз йоқ болғини билән,...» — Павлус вә башқа расуллар бу дунияниң көзқаришидин қариғанда шундақ көрүнгән болсиму, улар һәргиз өзлирини ундақ һесаплимайду, бәлки өзлирини һәқиқий байлар *(мәңгүлүк байлиқларға егә)* дәп санайтти.
6:11 **«Силәргә очуқ-йоруқ сөзлидуқ, әй Коринтлиқлар,...»** — грек тилида «Ағзимиз силәргә очуқ, и Коринтлиқлар,...».
6:13 1Кор. 4:14.
6:14 **«Етиқатсизлар билән бир боюнтуруққа четилип тәңсизликтә болмаңлар»** — «Қан.» 22:10дә «Ешәк вә калини бир боюнтуруққа тәң қошмаңлар» дейилиду. Тәңсизлик болғачқа, ишәнгән адәм вә ишәнмигән адәм тәң жүк тартмайду, һәтта бир-биридин башқа йөнүлүшкә тартиду. Бу сөзләр пәқәт никаһқила бағлиқ әмәс, түрлүк әһвалларда етиқатсиз адәм билән «һәмбоюнтуруқ» болуш чоң чатақларни чиқириду, дегәнликтур. **«...һәққанийлиқ вә қәбиһлик оттурисида қандақму ортақлиқ болсун?»** — «қәбиһлик» грек тилида «қанунсизлиқ», амма бу «қанун» һөкүмәтниңки әмәс, Худаниң һәққаний тәләплирини көрситиду.
6:14 Қан. 7:2; 1Сам. 5:1, 2; 1Пад. 8:21; 1Кор. 5:9; 10:21; Әф. 5:11
6:15 **«Мәсиһниң Белиал билән немә енақлиғи болсун?»** — «Белиал» дегәнниң ибраний тилидики мәнаси «әрзимәс, осал» болуп, Шәйтанниң йәнә бир исми болиду.

даниң ибадәтханисиниң бутлар билән қандақ бирлиги болсун? Чүнки силәр тирик Худаниң ибадәтханисидурсиләр — Худаниң: «Мән уларда туримән, уларниң арисида жүримән; уларниң Худаси болимән вә улар Мениң хәлқим болиду» дегинидәк силәр Униң ибадәтханисидурсиләр; [17] Шуниң үчүн «Уларниң арисидин чиқип кетиңлар, Маңа айрилиңлар», — дәйду Рәб, — «һеч напак нәрсигә тәккүчи болмаңлар», «шундила Мән силәрни қобул қилимән», [18] вә: «Мән силәргә Ата болимән, силәр Маңа оғул-қизлирим болисиләр» — дәйду Һәммигә Қадир болған Рәб.

7 [1] Әнди бу вәдиләргә муйәссәр болғандин кейин, и сөйүмлүкләр, өзимизни әтләрдики һәм роһтики һәр хил паскинилиқтин тазилап, Худаниң қорқунучида өзимиздә аян қилинған пак-муқәддәсликни камаләткә йәткүзәйли.

Бизни қобул қилғайсиләр!

[2] Бизни қобул қилғайсиләр! Биз һеч кимгә зиян-зәхмәт йәткүзмидуқ, һеч кимни набут қилмидуқ, һеч кимдин пайдиланмидуқ. [3] Мошуларни дәп, силәрни әйиплимәкчи әмәсмән; чүнки мән жуқурида ейтқинимдәк, силәр қәлбимиздидурсиләрки, биз силәр билән биллә өлүшкә, силәр билән биллә яшашқа тәйярмиз. [4] Силәргә бағлиған ишәшим зор, силәрдин болған пәхрим зор; шуниң үчүн риғбәт-тәсәллигә толдурулдум, барлиқ жапа-мүшкүлчилиқлиримиздә хошаллиғим ешип ташти.
[5] Чүнки бәрһәқ, Македонийәгә киргинимиздиму әтлиримиз һеч арам тапалмай, һәртәрәптин қисилип қалдуқ; сиртимизда жедәл-күрәшләр, ичимиздә қорқунучлар бар еди. [6] Амма чүшкүнләргә риғбәт-тәсәлли бәргүчи Худа бизгә Титусниң келиши арқилиқ риғбәт-тәсәлли бәрди; [7] тапқан риғбәт-тәсәллимиз пәқәт униң келиши арқилиқла әмәс, бәлки униң силәрдин тапқан риғбәт-тәсәллиси арқилиқму болди; чүнки у силәрниң бизгә зариқип тәлмүргиниңларни, силәрниң һәсритиңларни, силәрниң маңа болған қизғин ғәмхорлуғуңларни ейтип бәрди; шуниң билән мән техиму хошалландим. [8] Чүнки гәрчә мән силәрни хетим билән азаплиған болсамму, мән һазир униңдин пушайман қилмаймән; лекин әслидә мән шу хетимниң силәрни азаплиғинини көрүп пушайман қилған едим (әмәлийәттә, силәрниң азаплинишиңлар қисқиғинә бир мәзгилла болған). [9] Амма һазир шатлинимән — азапланғиниңлардин әмәс, бәлки шу азапниң силәрни товва қилдурғанлиғидин шатлинимән; чүнки силәрниң азаплинишиңлар Худаниң йолида еди;

6:16 «Мән уларда туримән, уларниң арисида жүримән; уларниң Худаси болимән вә улар Мениң хәлқим болиду» — «Лав.» 26:12 вә «Йәр.» 28:32, «Әз.» 32:27ни көрүң.

6:16 Мис. 29:45; Лав. 26:11-12; Йәр. 32:38; Әз. 37:27; 1Кор. 3:16; 6:19; 10:7, 14; Әф. 2:21; Ибр. 3:6; 1Пет. 2:5

6:17 «Уларниң арисидин чиқип кетиңлар, маңа айрилиңлар... һеч напак нәрсигә тәккүчи болмаңлар» — «Йәш.» 52:11ни көрүң. Әслидә бу сөзләр Исраилға Бабил империйәсидики кәйп-сапа вә бутпәрәсликни ташлап чиқиши үчүн ейтилған. **«шундила Мән силәрни қобул қилимән»** — «Әз.» 20:41ни көрүң.

6:17 Йәш. 52:11; Әз. 20:34,41; Вәһ. 18:4.

6:18 «Мән силәргә Ата болимән, силәр Маңа оғул-қизлирим болисиләр» — Тәврат, «2Сам.» 7:14, «Йәш.» 43:6, «Йәр.» 31:9ни көрүң.

6:18 2Сам. 7:8,14

7:2 «...һеч кимни набут қилмидуқ» — бәлким һәм иқтисадий җәһәттин һәм етиқат җәһәтидин ейтилиду.

7:3 2Кор. 6:11,12,13.

7:4 Мат. 5:12; Рос. 5:41; Фил. 2:17; Кол. 1:24.

7:5 Рос. 16:19,23.

7:6 2Кор. 1:4.

7:7 «чүнки у силәрниң бизгә зариқип тәлмүргиниңларни... ейтип бәрди» — «силәрниң бизгә зариқип тәлмүргиниңлар» дегән сөзләрдә «бизгә» дегәнни киргүздуқ. Уларниң «зариқип тәлмүргини» Худаға болушиму мүмкин еди. **«силәрниң һәсритиңларни, силәрниң маңа болған қизғин ғәмхорлуғуңларни...»** — Коринтлиқларниң һәсрәтлири қатарлиқлар расул Павлусниң илгәрки бир хетидики әйипни *(2:4)* қобул қилғанлиғи түпәйлидин еди.

шуниң билән силәр биздин һеч зиян тартмидиңлар. [10] Чүнки Худаниң йолида болған
азап-қайғу адәмни һәргиз пушайман қилмайдиған нижатқа башлайдиған товиға елип
бариду; амма бу дунуядики азап-қайғу адәмни өлүмгә елип бариду. [11] Чүнки мана, дәл
мошу иш, йәни Худаниң йолида азаплинишиңлар, силәргә шунчә көп әстайидиллиқ,
өзлириңларни әйиптин нәқәдәр халас қилиш, шунчә көп ғәзәп, шунчә көп қорқунуч,
шунчә көп тәқәззарлиқ, шунчә көп қизғинлиқ вә жазалашқа шунчә тәйяр болушни елип
кәлди! Силәр бу ишниң һәр тәрипидә өзәңларниң әйиптин халас болушуңларни испат-
лидиңлар.
[12] Әнди силәргә шу хәтни язған болсамму, у хәтни зиян-зәхмәт қилғучи киши үчүн
әмәс, яки зиян-зәхмәт қилинғучи киши үчүн әмәс, бәлки Худа алдида бизгә болған
көңлүңлардики қизғинлиқниң араңларда аян болуши үчүн яздим. [13] Бу сәвәптин биз
риғбәт-тәсәллигә ериштуқ. Вә риғбәт-тәссәллимиз үстигә биз Титусниң хошаллиғи
түпәйлидин техиму зор шатландуқ; чүнки униң роһи силәр тәрипиңлардин йеңилан-
ди. [14] Чүнки мән силәр тоғраңларда бирәр ишта пәхирлинип махтиған болсам, у ишта
һеч хижил қалдурулмидим; бәлки силәргә ейтқанлиримизниң һәммиси һәқиқәт
болғинидәк, бизниң Титусқа силәрни пәхирлинип махтишимизму һәқиқәт болуп ис-
патланди. [15] У силәрниң итаәтмәнлигиңларни, силәрниң униңдин қандақ әймәнгән вә
титригән һалда уни қарши алғиниңларни әслигинидә, униң силәргә бағлиған ич-бағри-
дики муһәббәтлири техиму ешип ташиду. [16] Мән силәргә һәр бир ишта ишәшим камил
болғанлиғидин шатлинимән.

Муқәддәс бәндиләр үчүн сәдиқә қилиш

8 [1] Амма, и қериндашлар, биз силәргә Худаниң Македонийәдики жамаәтләргә
беғишлиған меһри-шәпқитини аян қилмақчимиз; [2] улар зор еғир жапа-мушәққәттә
синалғинида, қаттиқ намрат әһвалда ешип ташқан шатлиғи билән уларниң очуқ
қоллуғиниң байлиғи урғуп чиқти; [3] чүнки уларниң күчиниң баричә, һәтта күчидин
артуқ хәйр-сахавәт қилғанлиғиға өзәм гува. Улар ихтияри билән шундақ қилип, [4] биздин
муқәддәс бәндиләргә шу ярдәмдә болушниң бәхитигә вә шериклигигә муйәссәр болушни
қаттиқ өтүнди; [5] шундақ қилип, улар күткинимиздәк әмәс, үмүт қилғинимиздин ешип
өзлирини авал Рәбгә, андин Худаниң ирадиси билән бизгиму беғишлиди; [6] шуңа, Титус
силәрдә бу меһриванлиқни башлиған екән, биз Титустин силәрни буниңға несипдаш
қилип уни ада қилишқа өтүндуқ.
[7] Амма силәр һәр тәрәптә, йәни ишәштә, сөздә, билимдә, толуқ әстайидиллиқта һәм
бизгә болған меһир-муһәббитиңларда әвзәл болғиниңлардәк, мошу меһирлик иштиму
өзәңларни әвзәл көрситиңлар. [8] Мән бу гәп билән силәргә буйруқ қилмақчи әмәсмән,
бәлки башқиларниң қизғинлиғи арқилиқ муһәббитиңларниң һәқиқийлигини испат-

---

7:10 2Сам. 12:13; Мат. 26:75; Луқа 18:13.

7:11 **«Худаниң йолида азаплинишиңлар... силәргә...шунчә көп ғәзәп, шунчә көп қорқунуч, ... елип кәлди!»** — мошу йәрдә «ғәзәп» болса бәлким гуна садир қилған кишиниң қилмишиға, шундақла өзлириниң бу ишта жавапкар әмәслигигә қаритилған еди. «Шунчә көп қорқунуч» болса Худадин болған қорқунуч. **«жазалашқа шунчә шунчә тәйяр болуш»** — өз гунайида чиң туруп товва қилишни рәт қилған қериндашларни жамаәттин чиқириветишни көрситиду.

7:12 **«бәлки Худа алдида бизгә болған көңлүңлардики қизғинлиқниң араңларда аян болуши үчүн яздим»** — башқа бир көчүрмиси бойичә «бәлки бизниң Худа алдида силәргә болған қизғинлиғимизниң аян болуши үчүн яздим». Амма кейинки айәтләрни *(13-16)* вә 8:7ни көргәндә, биз алған көчүрмиси тоғридур.

8:4 Рос. 11:29; Рим. 15:26; 1Кор. 16:2; 2Кор. 9:1.

8:7 **«бизгә болған меһир-муһәббитиңларда...»** — башқа бир көчүрүлмидә: «бизниң силәргә болған меһир-муһәббитимиздә...» дейилиду *(бу көчүрмә тоғра болса мәнаси бәлким: «бизниң силәргә болған меһир-муһәббитимиздин илһам-тәсәлли алғанлиғиңлар»ни көрсәтсә керәк)*.

лимақчимән.[9] Чүнки силәр Рәббимиз Әйса Мәсиһниң меһри-шәпқитини билисиләр — гәрчә у бай болсиму, силәрни дәп йоқсул болдики, силәр униң йоқсуллуғи арқилиқ бейитилисиләр. [10] Мән бу тоғрилиқ пикримни оттуриға қоймән — бу силәргә пайдилиқ, чүнки силәр алдинқи жилила сәдиқә қилишта вә шуниңға ирадә бағлашта яхши башлидиңлар. [11] Әнди һазир уни ада қилиңлар; қизғин ирадә бағлиғиниңлардәк, бар дунияйиңлар билән шу ишқа әмәл қилиңлар. [12] Чүнки хәйр-сахавәткә бәл бағлиғучиға нисбәтән, соғиниң Худаға яриғидәк болуши қолида йоққа әмәс, бәлки қолида бариға бағлиқтур. [13] Чүнки бу башқиларниң жүкини йениклитимән дәп, өзәңларни қийнаңлар дегиним әмәс,[14] бәлки силәрдә артуқ болғини һазирчә уларниң кам йерини толдурғинидәк, күнләрниң биридә уларда артуқ болғини силәрниң кам йериңларни толдуриду; шуниң билән тәңлишиду. [15] Худди муқәддәс язмиларда: «Көп жиққанларниңкидин ешип қалмиди, аз жиққанларниңму кәмлик қилмиди» дәп йезилғандәк болғай.

Титусниң вә хизмәтдашлириниң вәзиписи

[16] Амма Титусниң қәлбигә силәргә болған көйүмүмгә охшаш көйүмни салған Худаға тәшәккүрләр болғай; [17] чүнки у дәрһәқиқәт бизниң илтимасимизни қобул қилғини билән, өзиниң силәргә күчлүк көйүми болғачқа, у өзлүгидин йениңларға барди; [18] амма биз униңға барлиқ җамаәтләр арисида хуш хәвәр хизмитидә тәрипләнгән қериндашни һәмраһ қилип әвәттуқ; [19] шуниңдәк у пәқәт шу тәрәптила әмәс, бәлки җамаәтләр тәрипидин бу хәйрлик ишта бизгә һәмсәпәр болушқа талливелинған еди. Әнди биз бу хәйр-сахавәтни болса, Рәбниң шан-шәривини һәм ярдәмдики қизғинлиғимизни көрситиш үчүн уни йәткүзүш хизмитидә болимиз; [20] шундақ қилип биз бу мол соғини мәсъул болуп йәткүзүштә һәр қандақ адәмниң бизниң үстимиздин төһмәт қилмаслиғи үчүн еһтият қилимиз. [21] Чүнки биз пәқәт Рәбниң алдидила әмәс, бәлки инсанларниң көз алдидиму ишимизни дурус қилишқа көңүл бөлүп келиватимиз. [22] Биз йәнә улар билән биллә көп ишларда интайин әстайидиллиғи нурғун қетим испатланған қериндашни әвәтмәкчимиз; һазир униң силәргә бағлиған зор ишәши түпәйлидин униң интайин әстайидиллиғи техиму күчлүк болди. [23] Титус тоғрилиқ соаллар болса у мениң һәмраһим вә хизмитиңларда болған һәмкаримдур; башқа икки қериндишимиз болса, улар җамаәтләрниң әлчилири, Мәсиһниң шан-шәривидур. [24] Шуңа, җамаәтләрниң көз алдида муһәббитиңларниң испатини, шундақла бизниң силәрдин пәхирлинишлиримизниң бекар әмәслигини уларға көрситиңлар.

Совни тәйярлаш — сехий болушқа үндәш

9 [1] Чүнки муқәддәс бәндиләрниң бу ярдәм хизмити тоғрилиқ силәргә йәнә йезишимниң һаҗити йоқ. [2] Чүнки мән силәрниң бу ишқа қаттиқ бәл бағлиғиниңларни билимән; мән бу тоғрилиқ: Ахаядикиләр өткән жилдин бери хәйр-сәдиқә беришкә тәйяр туруватиду, дәп Македонийәдики қериндашларға пәхирлинип махтап кәлмәктимән, шуниң билән силәрниң қизғинлиғиңлар уларниң көпинчисиниң хәйр-сәдиқә беришигә

8:10 **«силәр алдинқи жилила сәдиқә қилишта вә шуниңға ирадә бағлашта яхши башлидиңлар»** — «1Кор.» 16:2ни көрүң.
8:12 Пәнд. 3:28; Мат. 12:43; Луқа 21:3; 1Пет. 4:10.
8:15 **«Көп жиққанларниңкидин ешип қалмиди, аз жиққанларниңму кәмлик қилмиди»** — «Мис.» 16:18.
8:15 Мис. 16:18.
8:21 **«Чүнки биз пәқәт Рәбниң алдидила әмәс, бәлки инсанларниң көз алдидиму ишимизни дурус қилишқа көңүл бөлүп келиватимиз»** — Тәврат, «Пәнд.» 3:4ни көрүң.
8:21 Рим. 12:17.
9:1 Рос. 11:29; Рим. 15:26; 1Кор. 16:2; 2Кор. 8:4.

түрткә болди. 3 Лекин қериндашларни әвәтиштики мәхситим силәрниң тоғрaңларда
пәхирлинип махтишимниң бу ишларда беһудә иш болуп қалмаслиғи, силәрниң
дегинимдәк тәйяр болуп турушуңлар үчүндур. 4 Мабада Македонийәдикиләр мән билән
биллә барғинида, силәр тәйярлиқсиз болсаңлар, бу ишәшимиз вәҗидин биз хиҗаләткә
қалдурулимиз, силәр сөзсиз шундақ болисиләр. 5 Шу сәвәптин мән қериндашлардин
йениңларға берип силәрдин бу вәдә қилған хәйрлик ишни алдин-ала тәйярлап
пүттүрүшини өтүнүшни зөрүр дәп һесаплидим; шундақла бу силәрдин бирәр нәрсә
үндүривелиш болмисун, бәлки меһриванлиғиңлардин болсун. 6 Амма буни әсләңлар:
Бехиллиқ билән аз териған аз алиду, очуқ қоллуқ билән териғини мол алиду. 7 Һәр адәм
һеч қийнилип қалмай яки мәҗбурән әмәс, бәлки өз көңлидә пүккиничә бәрсун; чүнки
Худа хошаллиқ билән бәргүчини яхши көриду. 8 Амма Худа һәр бир илтипат-шапаәтни
силәргә ешип таштурушқа қадирдур; шуниң билән силәр һәрдайим һәртәрәптә һәр
еһтияҗқа тәйяр қувәтлинисиләр, кәңричиликтә туруп қоллириңлар һәр хил гөзәл ишқа
йетиду. 9 Муқәддәс язмиларда пүтүлгинидәк: —
«У өзиниңкини тарқатқан,
У йоқсулларға сәдиқә бәргән;
Униң һәққанийлиғи мәңгүгә туриду».
10 Әнди териғучиға териғили уруқ, йегили нан ата қилғучи силәрниң терийдиған уруқ-
лириңларни тәминләп мол қилиду, һәққанийлиғиңларниң һосул-мевилирини көпәй-
тиду. 11 Шуниң билән силәр һәр қандақ әһвалда қоли очуқ болушқа һәр тәрәптә бейити-
лисиләр, шуниңдәк бу иш биз арқилиқ Худаға көп тәшәккүрләрни елип бариду; 12 чүнки
бу хәйрлик хизмәтни ада қилиш пәқәт муқәддәс бәндиләрниң һаҗәтлирини қандуруп-
ла қалмай, көп кишиләрниң Худаға йәткүзгән тәшәккүрлирини ешип таштуриду. 13 Бу
ярдәм хизмити өзлириңларниң Мәсиһниң хуш хәвирини етирап қилишиңлардики мевә
болған итаәтмәнлигиңларға дәлил-испат болиду, шундақла силәрниң мошу һаҗәтмән
бәндиләргә, шундақла барлиқ адәмләргә көрсәткән очуқ қоллуқ сехийлиғиңлардин улар
Худани улуқлайду. 14 Вә Худаниң силәрдә ташқинлатқан әҗайип меһри-шәпқити түпәй-
лидин, улар силәр үчүн дуа-тилавәт қилғинида, улар силәргә тәлпүнүп қаттиқ сеғинип
әсләйду. 15 Униң тил билән ипадилигүсиз әҗайип соғиси үчүн Худаға тәшәккүр болғай!

9:2 «мән бу тоғрилиқ: Ахаядикиләр өткән жилдин бери хәйр-сәдиқә беришкә тәйяр туруватиду, дәп ... пәхирлинип махтап кәлмәктимән»] — Коринт шәһири Ахая өлкисидә еди.

9:3 **«қериндашларни әвәтиштики мәхситим...»** — «қериндашлар» йәни Титус һәм жуқурида тилға елинған икки қериндаш.

9:6 **«очуқ қоллуқ билән териғини мол алиду»** — яки «бәрикәтләп териғини бәрикәтлинип алиду».

9:6 Пәнд. 11:24; Гал. 6:7.

9:7 Мис. 25:2; 35:5; Қан. 15:7; Рим. 12:8.

9:8 **«кәңричиликтә туруп қоллириңлар һәр хил гөзәл ишқа йетиду»** — «кәңричиликтә туруп» грек тилида «ешип ташқинлинип» дәп ипадилиниду.

9:9 **«У өзиниңкини тарқатқан, у йоқсулларға сәдиқә бәргән; униң һәққанийлиғи мәңгүгә туриду»** — «Зәб.» 111:9.

9:9 Зәб. 111:9.

9:10 **«Әнди териғучиға териғили уруқ, йегили нан ата қилғучи силәрниң терийдиған уруқлириңларни тәминләп мол қилиду,...»** — «терийдиған уруқлириңлар» һәр хил көчмә мәнада болуп, «һаҗәтмәнләргә техиму мәртликБилән хәйрлик қилиш пурсәтлири», «башқиларға яхшилиқ қилиш пурсәтлири» дегәндәк мәналарни өз ичигә алиду. Буларниң «мевилири» болса, башқиларни етиқатқа кәлтүрүш, етиқатчиларни риғбәтләндүрүш қатарлиқ һәр хил есил нәтиҗиләрни көрситиду — 11-12-айәтни көрүң.

9:11 **«Шуниң билән силәр һәр қандақ әһвалда қоли очуқ болушқа һәр тәрәптә бейитилисиләр, шуниңдәк бу иш биз арқилиқ Худаға көп тәшәккүрләрни елип бариду»** — сәдиқә Йерусалимдики етиқатчиларға тапшурулғанда, улар Худаға көп тәшәккүр билдүриду, әлвәттә, шундақла башқа җамаәтләрму у ишни аңлап шундақ қилиду.

9:12 **«бу хәйрлик хизмәтни ада қилиш»** — «ада қилиш» мошу йәрдә грек тилида: «*(каһинлар)* қурбанлиқ қилғандәк ада қилиш».

9:14 **«вә Худаниң силәрдә ташқинлатқан әҗайип меһри-шәпқити түпәйлидин, улар силәр үчүн дуа-тилавәт қилғинида, улар силәргә тәлпүнүп қаттиқ сеғинип әсләйду»** — «Рим.» 15:26-27дин көрүнидуки, Коринттики *(Ахаядики)* җамаәтләр Павлусниң өтүнүшлирини ахир қобул қилип чоң сәдиқә топлап, Йерусалимға әвәткән еди.

Павлусниң расуллуқ һоқуқини ақлиши

10 [1] Амма өзәм, силәр билән биллә болғанда муамилиси юмшақ, лекин силәрдин
айрилғанда силәргә қарита қаттиқ қоллуқ дәп қаралған мәнки Павлус Мәсиһниң
юваш-мөминлиги вә мулайимлиғи билән силәрдин өтүнүмән, [2] — шуни тәләп
қилимәнки, йениңларға барғинимда, бизни «әтләр бойичә маңғанлар!» дәп гуман билән
қарайдиған бәзиләргә қарита ойлиғинимдәк қаттиқ қоллуқ қилишқа мени мәҗбур
қилмаңлар; [3] гәрчә биз инсаний әтләрдә жүрсәкму, биз әтләр бойичә җәң қилмаймиз.
[4] Чүнки җәң қураллиримиз әткә тәвә қураллар әмәс, бәлки Худа тәрипидин қорған-
истиһкамларни гумран қилиш күчигә егә қилинған қураллардур; [5] биз улар билән
бәс-муназириләрни вә Худани тонушқа қаршилишишқа турған һәр қандақ һакавур
тосалғуни гумран қилимиз, шундақла һәр бир ой-хиялларни Мәсиһкә бекиндуруп
итаәт қилишқа кәлтүримиз; [6] силәр толуқ итаәт қилғандин кейин, араңларда қандақ
итаәтсизлик қалған болса буларни җазалашқа тәйярмиз.
[7] Силәр пәқәт көз алдиңлардики ишларғила қарайдикәнсиләр. Әгәр бириси өзини Мәсиһкә
тәвәмән дәп қариса, у йәнә шуниң үстигә ойлансунки, у Мәсиһкә тәвә болғиниға охшаш,
бизму Униңға тәвәдурмиз. [8] Чүнки, Рәб тәрипидин силәрни набут қилиш үчүн әмәс, бәл-
ки етиқадиңларни қуруш үчүн бизгә аманәт қилинған һоқуқимиз тоғрилиқ техиму көп
зиядәрәк махтансамму, буниңда һеч йәргә қарап қалмаймән; [9] әнди мән пәқәт хәтләрдила
силәрни қорқатмақчи әмәсмән; [10] чүнки бәзиләр: «Униң хәтлири дәрвәқә вәзинлик һәм
күчлүк; лекин у йетип кәлгәндә салапәтсиз, гепиниң тутами йоқ болиду» дейишиду. [11] Әнди
бундақ хиял қилғучилар шуни билип қойсунки, биз жирақта болғинимизда хәтләрдики
сөзимиз қандақ болған болса биз йетип барғинимизда әмәлийитимизму шундақ болиду.
[12] Чүнки биз өзимизни өзини қалтис чағлайдиғанлар билән бир қатарға қоюшқа яки
улар билән селиштурушқа петинмаймиз; шундақ кишиләр өзлирини өзлириниң өлчи-
ми билән өлчәп, өзлирини өзлири билән селиштуридиған болуп, һәқиқәтән әқилсизлар-
диндур. [13] Биз әнди өзимизгә бекитилгән өлчәмдин һалқип махтинип жүргинимиз йоқ.
Биз бәлки һәммини өлчигүчи Худа бизгә бекиткән хизмәт даирисидики өлчәм, йәни
силәрниң хизмитиңларғиму йетидиған өлчәм билән пәхирлинимиз. [14] Чүнки өлчими
силәрниң хизмитиңларға йәтмәйдиған кишиләрдәк, хизмитиңларда болғинимизда

10:1 **«Мәсиһниң юваш-мөминлиги вә мулайимлиғи билән...»** — шу дәвирдики һәрбий ишларда «мулайим-мөминлик һәм мулайимлиқ» дегәнлик «кәңчилик һәм рәһимдиллиқ» дегән башқа мәнаниму билдүриду.

10:2 **«бизни «әтләр бойичә маңғанлар!» дәп гуман билән қарайдиған бәзиләргә қарита ойлиғинимдәк қаттиқ қоллуқ қилишқа мени мәҗбур қилмаңлар»** — оқурмәнләргә аян болидуки, «әтләр бойичә маңғанлар» дегән ибарә, «инсаний *(Худанинқи әмәс, бәлки гунакарларниң)* көз-қарашлар бойичә маңғанлар»ни билдүриду.

10:3 **«гәрчә биз инсаний әтләрдә жүрсәкму, биз әтләр бойичә җәң қилмаймиз»** — айәттики «җәң» әң муһим җәң, йәни роһий җәңни көрситиду, әлвәттә. «Әтләр бойичә» жуқурики изаһатни көрүң. Мәнаси: «Бу дунияда яшисақму, бу дунияниң арзу-һәвәслири бойичә яшайдиғанлардәк *(роһий)* җәң қилмаймиз».

10:4 **«Чүнки җәң қураллиримиз әткә тәвә қураллар әмәс, бәлки Худа тәрипидин қорған-истиһкамларни гумран қилиш күчигә егә қилинған қураллардур»** — «әткә тәвә қураллар» болса бу дунияға хас қураллар, йәни қилич, оқя қатарлиқларни көрситиду.

10:4 Йәр. 1:10; Әф. 6:13-18.

10:5 **«бәс-муназириләр»** — яки «бидәт сәпсәтилири».

10:6 **«силәр толуқ итаәт қилғандин кейин»** — 5-айәттә ейтилғандәк, Мәсиһкә итаәт қилиш, әлвәттә. **«араңларда қандақ итаәтсизлик қалған болса буларни җазалашқа тәйярмиз»** — «җазалашқа тәйяр» тоғрилиқ 13:2-3 вә изаһатни көрүң.

10:7 **«Силәр пәқәт көз алдиңлардики ишларғила қарайдикәнсиләр»** — башқа бирхил тәрҗимиси: «Көз алдидики ишларға убдан қарап беқиңлар!».

10:12 2Кор. 3:1; 5:12.

10:13 **«Биз әнди өзимизгә бекитилгән өлчәмдин һалқип махтинип жүргинимиз йоқ»** — «өзимизгә бекитилгән өлчәм» — демәк, Худа Павлус вә Барнабасқа хуш хәвәр җакалаштики һәмдә җамаәтләрни қурушти хизмәтниң даирисини бекиткән өлчәм. **«силәрниң хизмитиңларғиму йетидиған өлчәм»** — грек тилида «силәргә йәткән өлчәм».

10:13 Әф. 4:7.

даиримиздин һалқип кәтмәймиз, чүнки биз Мәсиһниң хуш хәвирини йәткүзүштә
биринчи болуп йениңларғиму кәлдуқ. 15 Биз хизмәт даиримиздин һалқип, башқилар-
ниң сиңдүргән жапа-әҗирлири билән махтанғинимиз йоқ; лекин биз силәрниң иман-е-
тиқадиңлар өскәнсери араңлардики хизмитимиз бизгә бекитилгән даиримиз ичидә те-
химу зиядә кеңәйтилсун дәп үмүт қилимиз; 16 шундақ болғанда, биз силәрдин техиму
жирақ йәрләргә хуш хәвәрни йәткүзүп жакалайдиған болимиз; тәйярға һәйяр болуп,
башқиларниң даирисидики хизмәт әҗри билән махтиниш бизгә ят. 17 Амма «Пәхирли-
нип махтиғучи болса Рәбдин пәхирлинип махтиши керәк!». 18 Чүнки өзини тәриплигү-
чи әмәс, бәлки Рәб тәриплигән киши һәқиқәтән лаяқәтликтур.

Өзини «расул» дәп ативаланлардин һези болуңлар!

11 1 Махтанған бу азғинә ахмақлиғимға сәвирчан болғайсиләр! Әнди силәр маңа
сәвричанлиқ қилип келиватисиләр. 2 Чүнки мән Худадин кәлгән отлуқ муһәббәт
билән силәрни аздурушлардин һәсәт қилимән; чүнки қизни бир әргила ятлиқ қилғандәк,
мән силәрни Мәсиһкила пак қиз сүпитидә һазир болушқа вәдиләштүргәнмән. 3 Амма
илан Һава анимизни һейлигәрлиги билән аздурғандәк, ой-көңлүңлар Мәсиһкә
бағланған сәмимий, сап вапалиқтин езип булғиниши мүмкин дәп әнсирәймән. 4 Чүнки
бириси келип биз силәргә һеч жакалап бақмиған башқа бир Әйсани жакалиса, яки
қәлбиңлардин орун бәргән Роһниң орниға башқа бир роһқа орун бәрсәңлар вә силәр
қобул қилған хуш хәвәрдин башқа бир «хуш хәвәр»ни қобул қилсаңлар, силәр бу
ишларға әҗайип сәвир-тақәт билән өтүверишиңлар мүмкин!
5 Һалбуки, мән өзәмни һәр қандақ ишта әшу «қалтис улуқ расуллар»дин кам санимай-
мән! 6 Гәрчә мениң гәп-сөзлирим аддий болсиму, билим җәһәттә мән ундақ әмәс; биз
қиливатқан һәр бир әмәллиримиздә буни силәргә һәр җәһәттин испатлап рошән қил-
дуқ. 7 Әнди мән силәрни көтирилсун дәп өзәмни төвән тутуп, Худаниң хуш хәвирини
һәқ тәләп қилмай жакалап гуна қилдимму? 8 Мән силәрниң хизмитиңларда болушқа

10:16 «тәйярға һәйяр болуп, башқиларниң даирисидики хизмәт әҗри билән махтиниш бизгә ят» — Коринттики җамаәт арисидики «сахта расуллар» дәл шундақ иш қиливататти, улар Павлус әҗир сиңдүргән Коринтлиқлардин «бизниң әҗримиз» дәп мақтанмақта еди.
10:17 «Пәхирлинип махтиғучи болса Рәбдин пәхирлинип махтиши керәк!» — «Йәр.» 9:24.
10:17 Йәш. 65:16; Йәр. 9:22-23; 1Кор. 1:31.
10:18 Пәнд. 27:2.
11:2 Лав. 21:13.
11:3 Яр. 3:4; Юһ. 8:44.
11:4 «Чүнки бириси келип биз силәргә һеч жакалап бақмиған башқа бир Әйсани жакалиса, яки қәлбиңлардин орун бәргән Роһниң орниға башқа бир роһқа орун бәрсәңлар вә силәр қобул қилған хуш хәвәрдин башқа бир «хуш хәвәр»ни қобул қилсаңлар, силәр бу ишларға әҗайип сәвир-тақәт билән өтүверишиңлар мүмкин!» — бу интайин тәнилик, кинайилик кинай гәп, әлвәттә. Павлус уларниң әһвалидин хелә әнсививатиду.
–«Силәр бу ишларға әҗайип сәвир-тақәт билән өтүверишиңлар мүмкин!» дегәнниң башқа бирхил тәрҗимиси «Силәр шуниңға сәвир-тақәт билән өтүверәмсиләркин дәймән!».
11:4 Гал. 1:8.
11:5 «һалбуки, мән өзәмни һәр қандақ ишта әшу «қалтис улуқ расуллар»дин кам санимаймән!» — «қалтис улуқ расуллар» шүбһисизки, интайин кинайилик, һәҗвий гәп. Бәзи алимлар, бу сөзләр һәқиқий улуқ расуллар *(Петрус, Юһанна, Яқуп қатарлиқлар)*ни көрситиду, дәп қарайду. Пикримизчә Павлус Коринттики җамаәткә өзлирини «расул» дәп тонуштурған бәзибир алдамчиларни көрситиду. Мошу кишиләр өзиниң *(йәни Павлусниң)* расуллуқ һоқуқини йоққа чиқармақчи. 12-33-айәтләр вә 12:11-айәт бу нуқтини испатлайду.
11:6 «Гәрчә мениң гәп-сөзлирим аддий болсиму,..» — мошу ибарә адәттә «нутуқ сөзләшкә тәрбийиләнмигән» кишини көрситиду.
11:7 «Әнди мән силәрни көтирилсун дәп өзәмни төвән тутуп, Худаниң хуш хәвирини һәқ тәләп қилмай жакалап гуна қилдимму?» — Павлус етиқатчиларға өз еғирини салмаслиқ үчүн, өз һүниригә тайинип, турмушини қамдиған *(9-айәтни көрүң)*. Бирақ бәзиләр *(болупму «сахта расуллар»)* «Павлус һәқиқий расул болған болса, етиқатчиларниң иқтисадий ярдимигә таянған болатти» дәп, уни расул әмәс дәп инкар қилған еди.
11:7 1Кор. 9:12.

башқа жамаәтләрдин булап-талап, уларниң ярдимини қобул қилдим. [9] Силәр билән биллә болған вақитлиримда, һаҗәтмән болған болсамму, мән һеч кимгә еғиримни салған әмәс (чүнки Македонийәдин кәлгән қериндашлар мениң кәм-күтәмни толуқлап бәрди); һәр қандақ иушта өзәмни силәргә жүк болуп қелиштин сақлап кәлдим вә буниңдин кейинму шундақ қилимән. [10] Мәсиһниң һәқиқити мәндә раст болғандәк, Ахая жутлирида һеч кимму мени мошу махтиништин тосумайду! [11] Немә үчүн? Силәрни яхши көрмигәнлигим үчүнму?! Худа билиду! [12] Лекин бизгә охшаш һесаплиниш пурситини издигүчиләрниң пурситини мәһрум қилиш үчүн, шуниңдәк улар махтинидиған ишларда һәқиқәтән бизгә охшаш болсун дәп, мән немә қиливатқан болсам шуни қиливеримән . [13] Чүнки бундақ кишиләр сахта расуллар, алдамчи хизмәткарлар, Мәсиһниң расуллириниң қияпитигә киривалғанлардур. [14] Бу иш әҗәблинәрлик әмәс, чүнки Шәйтан өзиму нурлуқ бир пәриштиниң қияпитигә киривалиду. [15] Шуңа униң хизмәтчилириниңму өзлирини һәққанийлиқниң хизмәтчилири қияпитигә киргүзивелиши әҗәблинәрлик иш әмәс; лекин уларниң ақивити өзлириниң ишлигәнлиригә лайиқ болиду.

Һәқиқий расулларниң тартқан җапалири — «сахта расуллар» ундақ әмәс!

[16] Йәнә шуни ейтимәнки, һеч ким мени ахмақ дәп һесаплимисун; һәтта әгәр мени шундақ дәп қарисаңларму, әнди мәндәк ахмақни сәвир қилип қобул қилғайсиләр, шуниң билән өзәмму азғинә махтинивалай. [17] Мениң һазир буларни сөзлишим Рәб тәрипидин әмәс, бәлки өзәмниң ахмақларчә жүрәклик по етип махтинишим, халас. [18] Нурғун адәмләр инсанларчә по етип махтанғандикин, мәнму махтинип бақай. [19] Чүнки өзәңлар шунчә дана болғандин кейин, силәр ахмақларға сәвир-тақәт қилишқа рази болисиләр! [20] Мәсилән бириси силәрни қул қиливалса, бириси силәрни жутувалса, бириси силәрдин нәп алса, бириси алдиңларда чоңчилиқ қилса яки йүзүңларға качат салса, силәр униңға йол қойисиләр. [21] Әпсус, номус қилип ейтимәнки, биз ундақ ишларға аҗизлиқ қилдуқ! Амма улар бирәр иушта махтинишқа петинған йәрдә (ахмақларчә сөзләватимән!) мәнму шу иушта махтинишқа петинимән.

11:8 «Мән силәрниң хизмитиңларда болушқа башқа жамаәтләрдин булап-талап, уларниң ярдимини қобул қилдим» — «...башқа жамаәтләрдин булап-талап» — бу йәнә тәнилик, кинайилик гәп, әлвәттә. Павлус Коринт шәһиридә хуш хәвәрни йәткүзгәндә башқа жамаәтләрниң көплигән иқтисадий ярдимигә муйәссәр болуп *(9-айәтни көрүң)*, Коринтлиқларни гуман сөзлиридин хиҗаләткә қалдуруш үчүн шундақ дәйду.

11:8 Рос. 20:33; 2Кор. 12:13; 1Тес. 2:9; 2Тес. 3:8.

11:9 Фил. 4:15.

11:10 «һеч кимму мени мошу махтиништин тосумайду!» — «мошу махтиниш*(им)*» болса, Павлус Коринтлиқлардин һеч һәқ тәләп қилмай уларға хуш хәвәр йәткүзгән еди.

11:12 «мән немә қиливатқан болсам шуни қиливеримән» — демәк, Павлусниң һәқ алмай хуш хәвәрни халис йәткүзиватқанлиғи. У шундақ қиливәрсә, «сахта расуллар» өзлирини Павлус вә һәмкарлири билән селиштуралмай қалиду.

–Әмәлийәттә Павлусниң: «улар махтинидиған ишларда һәқиқәтән бизгә охшаш болсун» дегинидә өзиниң уларниң товва қилип, һәқиқәтән Худаниң хизмитидә болушиға һәқиқий тиләкдаш болғанлиғини ипадиләйду.

11:16 «шуниң билән өзәмму азғинә махтинивалай» — сахта расулларниң махтинишлири хелә көп еди. 18-айәтни көрүң.

11:18 2Кор. 10:13; 12:5, 6.

11:19 «чүнки өзәңлар шунчә дана болғандин кейин, силәр ахмақларға сәвир-тақәт қилишқа рази болисиләр!» — бу жүмлә бәлким Павлусниң бу хетидә әң кинайилик гепи, әң күчлүк тапа-тәниси болуши мүмкин. Улар башқиларниң «ахмақлиқ»иға шунчә сәвир-тақәтлик болған йәрдә, *(20-айәт)* Павлусниң «пәхирлинишилири»гә сәвир-тақәтлик болуши керәкку!

11:20 «мәсилән бириси силәрни қул қиливалса, бириси силәрни жутувалса, бириси силәрдин нәп алса, бириси алдиңларда чоңчилиқ қилса яки йүзүңларға качат салса, силәр униңға йол қойисиләр» — Павлус мошу сахта расулларни, уларниң ичидики зәһәрни сөкмәкчи.

11:21 «Әпсус, номус қилип ейтимәнки, биз ундақ ишларға аҗизлиқ қилдуқ!» — бу йәнә тапа-тәнә, кинайилик гәп, әлвәттә. Павлус һәргиз адәмләрдин нәп елип бозәк қилмақчи болған әмәс. «Аҗизлиқ» дегәнлик йәнә бәлким уларға Павлусниң улар билән биллә болған вақтидики тени аҗизлиғини әслитиш үчүн ейтилиду. *(12:7-10ни көрүң)*.

11:21 Фил. 3:4.

22 Улар ибранийларму? Мәнму шундақ. Улар Исраилларму? Мәнму шундақ. Улар
Ибраһимниң нәслиму? Мәнму шундақ. 23 Улар Мәсиһниң хизмәткарлириму? (мән
әқилдин азғанлардәк сөзләватимән!); мән техиму шундақ; зиядә көп зоруқуп ишли-
дим, интайин көп дәрриләндим, интайин көп қетим қамалдим, көп қетим өлүм хә-
вплиригә дуч кәлдим; 24 Йәһудийларниң «бир кам қириқ қамча» җазасиға бәш қетим
тартилдим, 25 үч қетим тикәнлик қамча җазасини йедим, бир қетим чалма-кесәк қи-
линдим, үч қетим кемә һадисисигә учридим, бир кечә-күндүзни деңизда өткүздүм.
26 Дайим сәпәрләрдә болимән; дәрияларниң хәвплирини, қарақчиларниң хәвплирини,
жутдашлиримниң хәвплирини, ят әлликләрниң хәвплирини, шәһәрниң хәвпини, ба-
яванниң хәвплирини, деңизниң хәвплирини, сахта қериндашлар арисидики хәвпли-
рини баштин кәчүрдүм; 27 әмгәкләр вә җапа ишларда зоруқуп, пат-пат түнәкләрдә, ач-
лиқта вә уссузлуқта, дайим роза тутушларда, соғларда вә йелиң-ялаңачлиқта җүрүп
кәлдим. 28 Бу сирттики ишлардин башқа, ич-бағримда барлиқ җамаәтләр үчүн һәр
күни үстүмни бесип келиватқан ғәмләрни йәватимән. 29 Һәр ким аҗизлиса, мән
аҗизлимидимму? Һәр ким езип путлашқан болса, мән өртәнмидимму?! 30 Әнди әгәр
махтинишим зөрүр болса, өз аҗизлиғимни көрситидиған ишлар билән махтинимән.
31 Рәб Әйсаниң Худа-Атиси, мәңгү тәшәккүр-мәдһийиләргә лайиқ Болғучиға аянки, мән
ялған ейтмидим.
32 Дәмәшқ шәһиридә падиша Аретасниң қол астидики валий мени тутуш үчүн, пүтүн
Дәмәшқ шәһирини қаттиқ тәқиб астиға алған еди. 32b Лекин мән сепилдики бир камар-
дин севәт билән пәскә чүширилүп, униң қолидин қутулуп қачтим.

Павлусқа кәлгән вәһийләр

12 1 Әпсус, махтиниверишниң зөрүрийити бар. Гәрчә униң пайдиси болмисиму,
мән Рәбдин кәлгән аламәт көрүнүшләр вә вәһийләр үстидә тохтилай. 2 Мәсиһдә
болған бир адәмни тонуймән; у он төрт жил илгири (тәндә болған һалдиму, яки тәндин

11:22 Рос. 22:3.
11:23 **«улар Мәсиһниң хизмәткарлириму? мән әқилдин азғанлардәк сөзләватимән!»** — улар *(сахта расуллар)* Мәсиһниң хизмәткарлири әмәс, әлвәттә. Амма улар дайим өзлирини шундақ көрсәтмәкчи болиду.
11:23 Рос. 9:16; 21:11; 1Кор. 15:10; 2Кор. 6:4.
11:24 **«Йәһудийларниң «бир кам қириқ қамча» җазасиға бәш қетим тартилдим,...»** — демәк, оттуз тоққуз қамча җазалиниши. Тәврат, «Қан.» 25:3ни көрүң.
11:24 Қан. 25:3.
11:25 **«үч қетим тикәнлик қамча җазасини йедим»** — «тикәнлик қамча җазаси» Рим һөкүмити тәрипидин болса керәк еди. «Рос.» 16:22дә бир қетим хатириләнгән. «Мат.» 27:26дики изаһатни көрүң.
11:25 Рос. 14:19; 16:22; 27:9,41.
11:27 **«пат-пат түнәкләрдә»** — демәк «пат-пат түнәп дуа қилишларда». Башқа бирхил тәрҗимиси «уйқусизлиқларда».
11:28 **«бу сирттики ишлардин башқа...»** — башқа бирхил тәрҗимиси: «бу ишлардин ташқири,...».
11:28 Рос. 20:18.
11:29 **«һәр ким аҗизлиса, мән аҗизлимидимму?»** — «ким аҗизлиса» — етиқат тәрипидә аҗизлаш, демәк. «Мәнму аҗизлидим» — Павлус аҗизлиған киши үчүн дуа қилғанда кәмтәрлик билән өзини униң билән бирдәк қилип, өзини униң орниға қойғандәк болиду. Буниңға мисални Муса пәйғәмбәрниң Исраил үчүн болған дуа-тилавәтлиридин көрүң *(«Мис.» 32:30-32)*.
11:29 1Кор. 8:13.
11:31 Рим. 1:9; 9:1; 2Кор. 1:23; Гал. 1:20; Фил. 1:8; 1Тес. 2:5.
11:32 Рос. 9:24.
11:32b **«Лекин мән сепилдики бир камардин севәт билән пәскә чүширилүп, униң қолидин қутулуп қачтим»** — һәқиқий расуллар өмридә анчә раһәт көрмәйду; Павлус буниңдин йәнә бир мисал көрситиду.

ташқириму билмәймән, Худа билиду) үчинчи қат асманға көтирилди. [3] Мән шундақ бир кишини билимән (тәндә болған һалдиму, яки тәндин ташқириму билмәймән, Худа билиду) — [4] у җәннәткә көтирилип, шу йәрдә тил билән ипадилигили болмайдиған, инсанларниң дейиши мәнъий қилинған әҗайип ишларни аңлиди. [5] Шундақ бир адәм билән махтинимән, өзәм һәққидә болса аҗизлиқмдин башқа бирәр иш билән махтанмаймән. [6-7] Һәтта махтинай десәмму ахмақ һесапланмаймән; чүнки мән һәқиқәтни ейтқан болаттим; амма бириси мәндә көргинидин яки мән тоғрилиқ аңлиғинидин мени (маңа ашкариланған вәһийләрниң ғайәт зор улуқлуғи түпәйлидин) жуқури ойлап қалмисун дәп өзәмни махтиништин жиғдим. Мошу вәһийләрниң зор улуқлуғи түпәйлидин көрәңләп кәтмәслигим үчүн әтлиримгә санчилған бир тикән, йәни мени уруп турсун дәп Шәйтанниң бир әлчиси маңа тәқсим қилинған; буниң мәхсити, мениң көрәңләп кәтмәслигим үчүндур. [8] Буниң тоғрисида у мәндин кәтсун дәп Рәбгә үч қетим йелиндим; [9] лекин У маңа: «Мениң меһри-шәпқитим саңа йетәрлик; чүнки Мениң күч-Қудритим инсанниң аҗизлиғида толуқ әмәлгә ашурулиду» — деди. Шуңа мән Мәсиһниң күч-қудрити вуҗудумда турсун дәп аҗизлиқлиримдин махтинишни техиму хушлуқ билән таллиғалимән; [10] шуңа мән Мәсиһ үчүн аҗизлиқларни, һақарәтләрни, қийинчилиқларни, зиянкәшликләрни вә азап-оқубәтләрни хурсәнлик дәп билимән. Чүнки қачан аҗиз болсам, шу чағда күчлүк болимән.

Павлусниң Коринттики җамаәткә көңүл бөлүши

[11] Мән махтинип дәрвәқә ахмақ болуп қалдим! Лекин өзәңлар мени буниңға мәҗбур қилдиңлар. Әмәлийәттә әслидә мән силәр тәрипиңлардин тәриплинишим керәк болатти; чүнки һеч әрзимәс болсамму, мән һелиқи «қалтис улуқ расуллар»дин һеч тәрәптә һеч иштa кам әмәсмән. [12] Дәрвәқә мән араңларда болған чағда расулниң бешарәтлик аламәтлири, һәртәрәплик чидам-сәвирчанлиқ ичидә мөҗизилик аламәтләр, карамәтләр һәм қудрәтлик мөҗизиләр билән әмәлдә көрситилгән. [13] Силәрни башқа җамаәтләрдин қайси тәрәптә төвән орунға қойдум? — пәқәтла өзәмни силәрниң үстүңларға жүк қилип артип қоймиғиним биләнму?! Мениң бу адаләтсизлигимни әпу қилғайсиләр! [14] Мана, һазир йениңларға үчинчи қетим беришқа тәйярмән, шуниң билән силәргә һеч жүк еғиримни салғум йоқ. Чүнки издигиним егилигиңлар әмәс, бәлки өзәңлардур; пәрзәнтлири ата-анилар үчүн әмәс,

---

12:2 «Мәсиһдә болған бир адәмни тонуймән» — бу адәм дәл Павлусниң өзи болуп, у Худа униңға бәргән вәһий вә ғайипанә аламәтләр билән махтинишни қилчә халимиған болуп, өзини төвән тутушқа тиришип, өзи тоғрилиқ «мән» демәй, «үчинчи шәхстә» сөзләйду. **«у он төрт жил илгири ... үчинчи қат асманға көтирилди»** — Тәврат-инҗил бойичә, пәқәт үч асман бар. Биринчи «һава», иккинчи «аләм бошлуғи», үчинчиси Худаниң һозуриниң өзидур.

12:2 Рос. 9:3; 22:17; 1Кор. 15:8.

12:5 «өзәм һәққидә болса аҗизлиқмдин башқа бирәр иш билән махтанмаймән» — «аҗизлиқмдин» грек тилида «аҗизлиқлиримдин».

12:6-7 «мошу вәһийләрниң зор улуқлуғи түпәйлидин көрәңләп кәтмәслигим үчүн әтлиримгә санчилған бир тикән ... маңа тәқсим қилинған» — «тикән»ниң көчмә мәнаси бар, әлвәттә. **«... мени уруп турсун дәп Шәйтанниң бир әлчиси маңа тәқсим қилинған»** — грек тилида «Шәйтанниң бир пәриштиси». «әлчи» вә «пәриштә» дегәнләр әмәлийәттә бир гәп.

12:10 «Чүнки қачан аҗиз болсам, шу чағда күчлүк болимән» — Павлус аҗиз болғинида Мәсиһкә техиму тайиниду, шуниң билән күчлүк болиду; һәммимизму шундақ болушимиз керәк.

12:11 1Кор. 15:10.

12:12 1Кор. 9:2.

12:13 «Мениң бу адаләтсизлигимни әпу қилғайсиләр!» — «адаләтсизлик» интайин кинайилик, һәҗвий гәп, әлвәттә — бу сөз Павлусниң улардин һеч еқтисадий ярдәм тәләп қилмай, уларға хуш хәвәрни һәқсиз йәткүзгәнлигини көрситиду. Униң жуқурида әсләткинидәк, у Коринтта хуш хәвәрниң хизмитидә болғинида, башқа җамаәтләр униңға ярдәм пулини әвитип бәрди.

12:13 1Кор. 9:12; 2Кор. 11:9.

бәлки ата-анилар пәрзәнтлири үчүн мал-мүлүк жиғиши керәк. [15] Әнди җениңлар үчүн
егилигимдин хушлуқ билән сәрп қилимән һәмдә өзәмни сәрп қилимән — гәрчә мән силәр-
ни қанчә сөйгәнсери мән шунчә аз сөйүлсәмму. [16] Әнди шундақ болғини билән, мән силәргә
һеч жүк болған әмәсмән; бирақ һелигәрлик қилип, мән силәрни баблап қойдум! [17] Әҗәба,
мән силәргә әвәткән адәмләрниң бирәрси арқилиқ силәрдин нәп алдимму?! [18] Мән Титусни
силәрниң йениңларға беришқа үндидим вә йәнә һелиқи қериндашниму униң билән биллә
әвәттим. Титусниң силәрдин нәп елип баққан йери барму? Биз иккилән охшаш бир роһта
жүриватмамдуқ? Бизниң басқан изимиз охшаш әмәсмикән?
[19] Яки силәр әзәлдин бизни «Улар алдимизда өзлирини ақлап келиватиду» дәп ойла-
ватамсиләр? Иш ундақ әмәс. Биз пәқәт Мәсиһдә болуп Худа алдида сөзләватимиз; қи-
ливатқан һәммә ишлар, и сөйүмлүклирим, силәрниң етиқадиңларни қуруш үчүндур.
[20] Чүнки мән йениңларға барғинимда, силәрниң үмүт қилған йеримдин чиқмай ке-
лишиңлардин, өзәмниңму силәрниң үмүт қилған йериңлардин чиқмай келишимдин,
йәни араңларда ғоға-җедәл, һәсәтхорлуқ, ғәзәп-нәпрәт, мәнмәнчилик, төһмәтхорлуқ,
ғевәтхорлуқ, тәкәббурлуқ вә паракәндичиликләр болармекин дәп әнсирәймән; [21] — бу
қетим силәрниң йениңларға барғинимда, араңлардики гуна садир қилип, таки бүгүнгә
қәдәр өткүзгән напаклиқ, бузуқлуқ вә шәһваний ишлардин техи товва қилмиған нурғун
адәмләрниң сәвәвидин Худайим мени алдиңларда төвән қилип қоярмекин, шуларниң
қилмишлири түпәйлидин матәм тутмай туралмайминмекин, дәп әнсирәймән.

Ахирқи агаһландуруш вә саламлар

13 [1] Бу йениңларға үчинчи қетим беришим болиду. «Һәр бир һөкүм икки-үч
гувачиниң ағзида испатлиниши керәк». [2-3] Мән илгири иккинчи қетим йениңларда
болғинимда бурун гуна садир қилғанларға һәм қалған һәммиңларға шундақ ейтқан,
һазирму силәрдин нери болсамму қайтидин алдин-ала агаһландуруп ейтимәнки
(силәр Мәсиһниң мән арқилиқ сөзлигәнлигигә испат тәләп қилип келиватқиниңлар
түпәйлидин), мән барғинимда һеч кимни аймаймән; дәрвәқә мән арқилиқ сөзләватқан
Мәсиһ силәргә нисбәтән аҗиз әмәс, бәлки алдиңларда интайин қудрәтликтур; [4] У

12:14 **«Чүнки издигиним егилигиңлар әмәс, бәлки өзәңлардур»** — «издигиним» — Инҗил, «Луқа» 19:10ни көрүң.
12:14 Рос. 20:33.
12:15 2Кор. 6:12.
12:16 **«мән силәргә һеч жүк болған әмәсмән; бирақ һелигәрлик қилип, мән силәрни баблап қойдум!»** — бизниңчә бу йәнә тапа-тәнә, интайин кинайилик гәп. Павлус Коринтлиқларни роһий җәһәттин қувәтлимәкчи болуп, өзи уларниң йениға бармай *(Коринтлиқлар бәлким униң ярдәм-хизмитини рәт қилған болатти)*, бәлки өзигә охшаш башқа көйүмчан қериндашларни өз орниға әвәтти *(17-айәтни көрүң)*.
–Лекин башқилар мошу айәт: «бәзиләр мени һейлигәрлик қилип, ялған сөзләп, силәрдин нәп үндүрүвалиду, дейишип жүриду» дәп тәрҗимә қилиду.
12:19 **«...силәрниң етиқадиңларни қуруш үчүндур»** — грек тилида: «...силәрни қуруш үчүндур». «Адәмни қуруш» тоғрилиқ «Римлиқларға»дики кириш сөзниму көрүң.
12:21 **«Худайим мени алдиңларда төвән қилип қоярмекин...»** — «алдиңларда», башқа бирхил тәрҗимиси «силәр түпәйлидин». Бәлким иккила хил тәрҗимиси тоғридур. **«... техи товва қилмиған нурғун адәмләрниң сәвәвидин Худайим мени алдиңларда төвән қилип қоярмекин, шуларниң қилмишлири түпәйлидин матәм тутмай туралмайминмекин, дәп әнсирәймән»** — Павлус, Коринтлиқларниң техи қәтъийлик билән товва қилип бақмиған гуналири түпәйлидин йәнә хиҗил болуп қалимән, дәп әнсирәйду.
13:1 **«һәр бир һөкүм икки-үч гувачиниң ағзида испатлиниши керәк»** — бу Тәвратниң сөзи, шундақла Тәвраттики вә Инҗилдики муһим бир принсиптур. «Чөл.» 19:15, «Мат.» 18:16, «1Тим.» 5:19ни көрүң.
13:1 Чөл. 35:30; Қан. 17:6; 19:5; Мат. 18:16; Юһ. 8:17; Ибр. 10:28.
13:2-3 **«һазирму силәрдин нери болсамму қайтидин алдин-ала агаһландуруп ейтимәнки... мән барғинимда һеч кимни аймаймән»** — «һеч кимни аймаймән»: Павлус «1Кор.» 5-бапта, еғир гуна садир қилған бир киши үстидин «әтлири һалак қилинсун, шундақ болғанда роһи Рәб Әйсаниң күнидә қутқузулар, дәп Шәйтанға тапшурулсун» дегән һөкүмни чиқарған. Павлус мошу йәрдә көздә тутқини, гунаға патқан кишиләр охшаш һөкүмгә учриши мумкин, демәкчи.

дәрвәқә ажизлиқта крестләнгән болсиму, лекин Худаниң қудрити билән йәнила һаят.
Бизму Униңда ажиз болсақму, Худаниң силәргә қаратқан қудрити билән, Униңға
бағлинип һаят яшаймиз. [5] Әнди өзәңларни етиқатта барму-йоқ дәп тәкшүрүп көрүңлар;
өзәңларни синап беқиңлар! Силәр Әйса Мәсиһниң өзәңларда болғанлиғини (синақтин
шаллинип қалмисаңлар!) билип йәтмәмсиләр? [6] Әнди силәрниң бизниң синақтин
шаллинип қалмиғанлиғимизни билип қелишиңларни үмүт қилимән.
[7] Силәрниң һеч қандақ рәзиллик қилмаслиғиңлар үчүн Худаға дуа қилимиз; бу, бизниң
синақтин өтти дәп қарилишимиз үчүн әмәс — һәтта синақтин өтмиди, дәп қаралсақму,
мәйли — муһими силәрниң дурус болғанни қилишиңлар. [8] Чүнки биз һәқиқәткә қарши
һеч иш қилалмаймиз; немила қилсақ у бәрибир һәқиқәтни аян қилиду, халас. [9] Чүнки
биз ажиз болсақму, силәрниң күчлүк болғиниңлардин шатлинимиз. Шуниңдәк биз йәнә
шуниңға дуа қилимизки, силәр камаләткә йәткүзүлгәйсиләр. [10] Силәрниң йениңларға
барғинимда Рәб маңа ғулитиш үчүн әмәс, бәлки етиқатни қуруш үчүн аманәт қилған
һоқуқимни ишлитип силәргә қаттиқ қоллуқни көрсәтмәслигим үчүн, мән силәрдин
жирақта болғинимда мошуларни яздим.
[11] Әң ахирда, қериндашлар, шатлиниңлар; камаләткә йәткүзүлүңлар; риғбәт-тәсәл-
лидә күчәйтилиңлар; бир ой, бир пикирдә болуңлар; енақ-хатирҗәмликтә өтүңлар;
вә меһир-муһәббәт вә енақ-хатирҗәмликниң Егиси Худа силәр билән биллә болиду.
[12] Бир-бириңлар билән пак сөйүшләр билән саламлишиңлар. [12b] Барлиқ муқәддәс бән-
диләрдин силәргә салам. [13] Рәббимиз Әйса Мәсиһниң шапаити, Худаниң меһир-муһәб-
бити вә Муқәддәс Роһниң һәмраһ-һәмдәмлиги силәргә яр болғай!

13:4 **«Бизму Униңда ажиз болсақму...»** — бу әҗайип ибарә тоғрилиқ «қошумчә сөз»имизни көрүң. **«... бизму Униңда ажиз болсақму, Худаниң силәргә қаратқан қудрити билән, Униңға бағлинип һаят яшаймиз»** — демәк, расуллар сирттин қариғанда ажиз көрүнсиму *(вә бәлким өзлирини ажиз һес қилған болсиму)* у Худаниң Коринтлиқлар арисида Өз қудритини көрситидиғанлиғиға ишиниду, шуниңға ишәши камил болуп, «Биз шу қудрәт билән хизмитиңларда күчлүк болимиз» дегәндәк болиду.

13:5 1Кор. 11:28.

13:7 **«бу, бизниң синақтин өтти дәп қарилишимиз үчүн әмәс — һәтта синақтин өтмиди, дәп қаралсақму, мәйли — муһими силәрниң дурус болғанни қилишиңлар»** — демәк, Коринтлиқлар рәзилликтин товва қилған болса, Павлус вә һәмкарлириниң хизмити үнүмлүк, мевилик вә шәрәплик көрүнүши мүмкин — лекин Павлусқа нисбәтән, муһими Коринтлиқларниң өзлириниң роһий әһвалидур. Бу наһайити улуқ сөз тоғрилиқ «қошумчә сөз»имизни көрүң.

13:8 **«Чүнки биз һәқиқәткә қарши һеч иш қилалмаймиз; немила қилсақ у бәрибир һәқиқәтни аян қилиду, халас»** — бу интайин әһмийәтлик айәт тоғрилиқ «қошумчә сөз»имизни көрүң.
–Башқа бирхил тәрҗимиси: «Биз һәқиқәткә зит ишларни қилмастин, һәқиқәт бойичә иш қилишимиз керәк».

13:9 **«Чүнки биз ажиз болсақму, силәрниң күчлүк болғиниңлардин шатлинимиз»** — «күчлүк» вә «ажиз» роһий тәрәптә ейтилған, әлвәттә.

13:10 2Кор. 10:8.

13:11 **«риғбәт-тәсәллидә күчәйтилиңлар»** — мошу ибарә грек тилида бир сөз биләнла ипадилиниду. **«меһир-муһәббәт вә енақ-хатирҗәмликниң Егиси Худа»** — грек тилида: «меһир-муһәббәтниң һәм енақ-хатирҗәмликниң Худаси» — демәк, У меһир-муһәббәт, хатирҗәмлик бәргүчи һәм Өзи һәрдайим меһир-муһәббәттә вә енақ-хатирҗәмликтә турғучи Худадур.

13:11 Рим. 12:16,18; 15:5; 1Кор. 1:10; Фил. 2:2; Ибр. 12:14; 1Пет. 3:8

13:12 Рим. 16:16; 1Кор. 16:20; 1Тес. 5:26; 1Пет. 5:14.

Қошумчә сөз

2:11

«**Шуниң билән Шәйтан биздин һеч үстүнлүккә еришәлмәйду; чүнки биз униң һейлә-микирлиридин бехәвәр әмәсмиз**»

Бу сөзләр Павлусниң: — «**Лекин силәр қайсибирини мәлум иш үчүн кәчүрүм қилған болсаңлар, мәнму һәм уни шундақ қилған болимән; мәнму мәлум бир ишни кәчүрүм қилғинимда (бирәр ишни кәчүрүм қилған болсам), мән силәрни дәп Мәсиһниң һозурида шундақ қилдим**» дегән баянидин кейин келиду. Кишиләрниң ундақ қилиши яки шундақ принсиплар бизни қандақму «**Шәйтанниң һейлә-микирлири**»дин қутқузиду? Шәйтанниң һейлә-микирлири дәрвәқә көп, вә пәқәт Худаниң Тәврат-Инҗилда хатириләнгән йол-йоруқлири һәм пәнд-һекмәтлирини қобул қилғучилар, шундақла шапаити билән уларға әмәл қилғучиларла шулардин халас болалайду. Павлусниң бу позитсийәси Худаниң һекмәтлириниң пәқәт биринила көрситиду, бирақ у интайин әһмийәтлик бир мисал.

Мәсилән, Коринттики җамаәттикиләрдин бири очуқ-ашкарә вә үзлүксиз һалда гуна садир қилишқа башлиған. Павлус йәнә бу кишини әйипләйду, җамаәт Павлусниң нәсиһитигә қошулуп бу кишини җамаәтниң сорунлиридин вә һәмраһлиғидин чиқириветиду. Кейин мошу киши товва қилиду вә җамаәт униң товва қилғанлиғини һәқиқий дәп қобул қилиду, шуңа тегишлик һалда уни хошаллиқ билән арисиға қайта алиду, дәйлуқ. Шундақ әһвалда Павлус уларниң йениға қайтип кәлгинидә һәргиз: «Силәр немишкә мошу киши һәқиқий товва қилдиму-йоқ дәп мениңдин һеч мәслиһәт соримайла уни ибадәт сорунлириңларға қайтидин қобул қилдиңлар?» дәп соримайтти. Шундақ позитсийә Худаниң адәмлиридә болса гуманхорлуқни көрситип, адәмниң иман-етиқадини набут қилиши мүмкин. Павлус әксичә: «Мән силәр чиқарған һөкүмлириңларни ишәшлик дәп қараймән, һөрмәтләймән — силәр гунаға петип қалғанлиғидин товва қилған мәлум кишини кәчүрүм қилған (йәни, уни җамаәткә қайтидин қобул қилған) болсаңлар, мәнму мошу кишини қобул қилимән» дәйтти.

Андин Павлус бу принсипни һәммигә ортақ қилип: «Мән бирисини әпу қилған (уни алақә-һәмраһлиғиға қайтидин қобул қилған) болсам, мән силәрни дәп шундақ қилимән» дәп тәтбиқлайду. Биз буни шундақ чүшинимизки, мәлум бир адәм (Коринттики бир адәм, дәйли) Павлусқа нисбәтән гуна қилған болса, у бу ишни бир тәрәп қилғинида мошу гунаниң пәқәт өзигә тәккән тәрәплиригила әмәс, бәлки шу кишиниң илләтлириниң Коринттики җамаәткә тәсир йәткүзгән тәрәплиригиму көңүл бөләтти. Әгәр мошундақ кишиниң пәқәт өзигә тәккән тәрәплиридила әмәс, бәлки **җамаәткә (шундақла һәр қандақ кишигә) тәккән тәрәплиридиму** илләтлиридин товва қилғанлиғиға Павлусниң көзи йәткән болса у уни қериндаш сүпитидә қайтидин қобул қилатти. Чүнки шундақ қилиш һәммәйләнгиму пайдилиқ вә яхши. У шуңа җамаәттин өзиниңки әпу-кәчүрүм ишлирида болған һөкүм-пәмлиригиму ишинишни тәләп қилиду. Биз йәнә шуни ейталаймизки, пәқәт қәлбидә һәқиқәтән Худаниң хәлқиниң ғемини үзлүксиз, һәрдайим йәп туридиған бир адәм шундақ ениқ вә рошән һөкүмләрни чиқиралайду (11:28ни көрүң). Шуңа өз ара ишәш вә һөрмәт болса, бөлгүнчилик териғидәк йочуқларни тепиш Шәйтанға тәс чүшиду.

4:11-12

«**Чүнки Әйсаниң һаяти өлидиған әтлиримиздә аян қилинсун үчүн, тирик қалған бизләр һәрдайим өлүмгә тапшурулмақтимиз. Шуниң билән бииздә өлүм ишләватиду, амма һаят силәрдә ишләватиду**»

Бизниң хуласимизчә Павлус мошу айәтләрдә «өлүм» тоғрилиқ сөзлигинидә, пәқәт хуш хәвәрни җакалайдиған узун сәпәрләрдә пат-пат учриған өлүмниң хәвпинила әмәс, бәлки адәмниң ички дуниясиға бағлиқ роһий «өлүм принисипи»ни көздә тутиду. Оқурмәнләргә Павлусниң көп хәтлиридә «өлүм»ни мошундақ роһий мәнасида ишләткәнлиги аян болса керәк.

Биз мошу принсипни Рәб Әйсаниң Өзиниң сөзлиридин тәсвирлишимизгә тоғра келиду: —(Инҗил, «Мат.» 16:24-25)

«**— Кимдәким Маңа әгишишни халиса, өзидин ваз кечип, өзиниң чапрас яғачини көтирип Маңа әгәшсун! Чүнки өз һаятини қутқузмақчи болған киши чоқум һаятидин мәһрум болиду, лекин Мән үчүн өз һаятидин мәһрум болған киши өз һаятиға еришиду**».

Бу баян йәнә Инҗил «Луқа» 9:23-24дә биз үчүн хатириләнгән: «**Кимдәким Маңа әгишишни нийәт қилса, өзидин кечип, һәр күни өзиниң чапрас яғачини көтирип Маңа әгәшсун! Чүнки кимдәким өз һаятини қутқузимән дәйдикән, чоқум униңдин мәһрум болиду, лекин Мән үчүн өз һаятидин мәһрум болған киши һаятини қутқузиду**».

Луқа мошу йәрдә биз үчүн Мәсиһниң «һәр күни» дегән сөзиниму хатириләйду. Бу сөз бизгә шуни рошән қилидуки, «өз чапрас яғачини көтириш» пәқәт адәмниң кризисқа учриғанда һаятиниң йөнүлүшини бурап пүтүнләй өзгәрткән қарарила әмәс, бәлки һәркүни қайтидин йеңилиниши керәк болған бирхил бәл бағлишидур.

Әнди «**өз чапрас яғачини көтириш**» дегәнни қандақ чүшиниш керәк? Оқурмәнләргә аянки, «чапрас яғачқа миқлаш», «чапрас яғачләш» Рим империйәсидики әң рәһимсиз вә азаплиқ өлүм җазаси болупла қалмай, йәнә әң шәрмәндә җаза еди. Өлүмгә мәһкүм киши авал пүтүнләй ялаңачлинип, урулиду, қамчилинип мазақ қилиниду; андин адәттә өзи миқлинидиған чапрас яғачни өлүм җазаси мәйданиға мүрисигә елип көтирип апиришқа мәҗбур қилиниду; ахирда у әшу көтирип апарған чапрас яғачқа (пути вә қоли) миқлинип өлтүрүлиду. Адәттә өлтүрүлгүчи чапрас яғачқа икки-үч күн есилип азаплиниду; һәр қетим тиниқ алай дегинидә у миқланған путини миң тәсликтә тирәп тенини жуқуриға көтириши керәк болиду. Ахир берип у уссузлуқтин (су берилмигән болса) яки тиниқ елишқа (өзини жуқуриға тирәшкә) мағдури қалмай өлиду. Рәб Әйса чапрас яғачләнгәндә пәқәт алтә саат ичидә Өз роһини Худа Атисиға тапшуруши билән өлди; бундақ өлүм мөҗизә еди, чүнки У: «**һеч ким һаятимни мәндин алмайду**» дегән еди («Юһ.» 10:18, йәнә «Мар.» 15:44ни көрүң).

Әнди «өзиниң чапрас яғачини көтириш» дегәндин, «өлүм җазасини қобул қилишқа тәйяр болуш» дегән мәна чиқиду. Мошундақ сөзләр әйни вақитта адәмләрни чөчүткән еди һәм һазирму адәмләрни чөчитиветиш зөрүр. Амма мошундақ «өлүм» болса башқиларни «Худаниң дүшмәнлирини» дәп өз өлүми билән өлтүрмәкчи болған «шеһит»ниң өлүми әмәс; ундақ кишиләр адишип бомба-милтиқлар билән «Худаниң

дүшмәнлирини өлтүрүш билән Аллани хурсән қилимән» дәп ойлайду. Инҗилдин билимизки, «Худа меһир-муһәббәттур», һәм У һәтта дүшмәнләргиму муһәббәтни вә кәчүрүм көрситишни әмир қилиду, чүнки у барлиқ инсанларни сөйиду, дәп билимиз. Худа Мәсиһниң дунияға келишидин кейин мөмин бәндилиридин һеч қачан башқа адәмни өлтүрүшни тәләп қилған әмәс.

Яқ, «өз чапрас яғачини көтириш» «шеһит»ниң өлүми әмәс; һәм наданларчә чапрас яғачсиман алтун-күмүчтин ясалған мәлум бир буюмни бойниға тақаш әмәс. Көп адәмләр мошундақ нәрсини «тилтумар» сүпитидә тақайду. Ундақ қилиш Тәвратниң рошән әмирлиригә хилап. Бирақ һәтта ундақ нәрсә «тилтумар» дәп тақалған болмисиму, башқа кишиләр униңға қарап «мошу Мәсиһгә ишәнгәнләр өзлириниң апәттин қоғдилиши үчүн тилтумарларға еһтияҗлиқ» дәп ойлайду. Әлвәттә, уларниң бизгә кериги йоқ; биз һәрһалда тақимаслиғимиз лазим.

Худа биздин өз ихтияримиз билән өлүмгә йүзлинишни бүгүн тәләп қилса, шуниңға тәйярмубиз? Шундақла аддий өлүмгә әмәс, бәлки Мәсиһ үчүн дәһшәтлик, шәрмәндилик бир өлүмгә йүзлинишкә тәйярмубиз? Етиқатчилар үчүн «өлүмгә бериш» ундақ күн (әгәр кәлсә) өмридә бир қетимла келиду, әлвәттә. Амма һәр бир күндә бир нәччә йол көз алдимизда туриду, биз улардин талливалимиз; йол талливалғинимизда Мәсиһ ғоҗайин боламду? Һаятимизда өзимиз падишаму, яки Худа падишаму? Биз һәркүни әтигәндә орнимиздин туруп тирик Худаға: «Ата, мошу күнни саңа тапшуримән! Сән халиғиниңни маңа көрситип бәргәйсән!» дәймизму? Шундақ қилидиған һәр бир киши мол тәҗрибилик бир һаятқа кириду; чүнки Худа бизгә муһәббәт, мәсъулийәт вә һәққанийәт тоғрилиқ үгитишкә башлайду. Башқиларға муһәббәтни көрситиш, көп әһвалларда өз хаһишлиримизға «яқ» дейишни тәләп қилиду. Биз «**башқилардин үмүт қилған муамилини уларғиму көрситиш**» үчүн («Мат.» 7:12) өзимизниң хаһишлиримиздин ваз кечип, өзимизгә пат-пат «яқ» дейишимиз керәк болуши мүмкин. Әгәр биз һәркүни «ахирқи қурбанлиқ»ни қилишқа тәйяр болсақ, әнди хошаллиқ билән өз хаһишлиримизға «яқ» дегән бир нәччә кичиккинә қарарларға келишкиму тәйярмиз. Өз хаһишлиримиздин ваз кечишләрни бирхил «өз шәхсимизниң өлүми» дегили болиду, Павлус мошу айәтләрдә «өлүм»ни шу мәнасида ишлитиду.

Әнди кишиләр пәқәт өз нәпсини қандурупла болди қилса немә бопту? Кишиләр немә дәп шундақ еғир йолни талливалсун?

Биринчи сәвәп, Худа дегән Худадур — У бизни вә һәммини ятратқан, шуниң түпәйлидин Уни сөйүш вә Униңға итаәт қилиш керәк. У бизни Өзи билән йеқин алақидә вә һәмраһлиқта болуш үчүн ятратти; биздә Мәсиһниң буниңға мунасивәтлик болған: «**Мән үчүн өз һаятидин мәһрум болған киши өз һаятиға еришиду**» дегән қиммәтлик вәдиси бар. Шуңа бу йолда яшашниң нәтиҗиси хошаллиқ вә бәхиткә толған бир һаяттур. Мәсиһниң чапрас яғачлиниши миллионлиғанларға бәхит вә һаят йәткүзгәндәк, өз мөмин бәндилириниң һәркүндики кичик «өлүшлири», йәни өз хаһиш-нәпсилиригә «яқ», Худаниң көрсәтмилиригә «мақул» дейишлириму зәрричилик даиридә башқиларға бәхит йәткүзиду. Мундақ принсип яки «роһий қанунийәт»ниң биз сөйгән, ғемини йәйдиған, дуалиримизниң объекти болған кишиләргә алаһидә тәсири бар; Павлус: «**Шуниң билән биздә өлүм ишләватиду, амма һаят силәрдә ишләватиду**» дегән мошу әҗайип принсип пәқәт бизниң башқиларға очуқ бир ишта муһәббәт көрсәткинимиздила

әмәс, көп башқа вақитларда инавәтлик болиду. Биз сөйгән кишиләрниң йенида турсақму, нерида турсақму, һәрқетим Худаға бойсунғинимизда, һәр қетим Муқәддәс Роһқа әгәшкинимиздә, һәрқетим башқиларни бәрикәтлик болсун дәп өз хаһишлиримизға «яқ» дегинимиздә, әнди шу чағларда Муқәддәс Роһ арқилиқ бизгә роһий җәһәттә бағланған кишиләргә алаһидә бир бәрикәт беваситә еқип бариду. Мошундақ бәрикәт Худаниң мөмин бәндилириниң һаятини җанландуриду, роһиға мағдур йәткүзиду (грек тилида «енергәләйду» дегән сөз билән ипадилиниду), һәтта биз сөйгән амма Худа тонумайдиған адәмлиримизниң вуҗудида Муқәддәс Роһниң хизмәтлирини тезлитиду; бәрикәт мәлум дәриҗидә һәтта аләмшумул җамаәткә еқип чиқиду. Бу принсип Худаға итаәт қилишқа қанчилик зор түрткә-һә!

5:14

«**Чүнки биз бириси һәммәйлән үчүн өлди, шуңа һәммәйләнниму өлди, дәп һесаплаймиз**»

15-айәттә биз «һаят болғанлар» тоғрилиқ оқуймиз. Шуңа аддий мәнтиқә билән ейтиш керәкки, йәр йүзидики бәзи кишиләр әмәлийәттә «һаят болғанлар»дин әмәс — өлүк яки өлгән. Павлус бу баянни Мәсиһниң муһәббитиниң бизни хуш хәвәрни тарқитишқа түрткә болғанлиғи билән бағлиғачқа, «**һәммәйлән өлди**» дегән сөзләрни Адәм атиниң барлиқ пәрзәнтлириниң, җисманий җәһәттә тени тирик болғини билән барлиқ муһим җәһәтләрдә, йәни роһқа аит җәһәтләрдә һәқиқий «өлгән» екәнлигини көрситиду, дәп қараймиз. Шуңа уларниң һәммиси һаятлиқниң хуш хәвирини аңлашқа интайин муһтаҗ. «**Мәсиһ һәммәйлән үчүн өлди**» — йәни, өз роһумизда Худани һеч тонумиғачқа «роһий өлүк» болған һәммимизни мәңгүлүк һаятқа еришсун дәп өлди.

«**һәммәйлән өлди**» дегән мошу баян расулниң «Әф.» 2:1дә: «**Силәр болсаңлар, қәбиһликлириңлар һәм гуналириңларда өлгән болуп...**» дәп ейтқан сөзигә охшаш. Бизниң «Әфәсуслуқларға»дики бу айәт үстидики изаһат һәм қошумчә сөзимизни көрүң. Баянни шу мәнада чүшәнсәк, төвәндә шәрһиләйдиған 16-айәт билән рошән мунасивити барлиғини көримиз.

5:16

«**Шуниң билән биз буниңдин кейин һеч кимни инсанларчә тонумаймиз; һәтта биз Мәсиһни инсанларчә тонуған болсақ, буниңдин кейин Уни йәнә шундақ тонумаймиз**»

Бу сөзләрниң толуқ мәнаси һәм әһмийити қисқа сәһипилиримиздин көп һалқип бариду; биз пәқәт төвәндә аддий байқиғинимизни көрситимиз: —

(а) «**биз буниңдин кейин һеч кимни инсанларчә** (яки адәмниң балилириниң көзқариши билән) **тонумаймиз**». «адәмни инсанларчә тонуш» — биз Худани тонуп йетиштин бурун адәмләрни баһалап кәлгән йолда баһалашни көрситиду, халас. Демәк — Худани тонуғичә биз учратқан кишиниң мәктәп көргән көрмигәнлигигә, әқиллиқ яки әқилсизлиғиға, талантлиқ яки тәдбирсизлигигә, күчлүк яки аҗизлиғиға, өз миллитимиздин яки ят әлдин болғанлиғиға; бай яки кәмбәғәллигигә, жуқури тәбиқилик яки «теги пәс»лигигә, чирайлиқ яки сәтлигигә, мувәппәқийәт қазанған-қазанмиғанлиғиға, иҗтимаий мунасивитиниң бар-йоқлуғиға вәһаказаларға қарап баһа

қоюп кәлдуқ. Лекин Худани тонуғанлар үчүн мошундақ ишларниң муһимлиғи йоқ болуп қалди; чүнки биз өзгиләрни Худаниң көзлири арқилиқ көргәндәк, уларға Муқәддәс Роһниң күч-қудрити билән қараймиз. Арқа көрүнүши яки «теги» қандақла болмисун, қабилийити қандақла болмисун, мал-мүлүклири қанчилик болмисун, һәр бир киши Худа тәрипидин йәккә-йеганә яритилған вә Униң алдида охшаш қиммәттә туриду; демәк, һәммәйлән Униңға қиммәтликтур. Бизниң һәммәйләнгә болған позитсийәмиз вә һәммәйләнгә қилған муамилимиз охшашла меһир-муһәббәт көрситиш болуп өзгириду; бизниң һәммәйләнгә қарап биринчи ойимиз (гунакар өтмүшлиримиздикидәк) мән «Мошу кишидин қандақ пайдилиналаймән?» яки «Униңдин немә нәп көримән?» дегәнләр әмәс; бәлки (15-айәттә көрситилгәндәк, Павлустәк һәқиқий муһәббәт билән тәсирләнгән болсақ) уларға қарап ич-бағримизда Рәббимизгә: «Бу киши техи сени тонумайду, улар роһий өлүк, һаятлиқниң хәвирини аңлиши керәк болғанлар; мән униңға шу хәвәрни аңлашқа вә чүшинишкә қандақ ярдәм қилай?» дәп сораймиз.

(ә) «**һәтта биз Мәсиһни инсанларчә тонуған болсақ, буниңдин кейин уни йәнә шундақ тонумаймиз**»

Хәт йезилған вақтида, Коринттики җамаәттә вә Рим империйәси бойичә Әйса Мәсиһ билән җисманий алақидә яки мунасивәттә болған нурғун тарқақ кишиләр болса керәк еди; бәзилири Униң бәргән тәлимлирини өз қулиқи билән аңлиған, бәзилири кесәлләрни сақайтқанлиғини өз көзи билән көргән еди. Бәзилири Униңға мухлис болуп әгәшкән еди. Йәнә, шүбһисизки, ундақ кишиләр ичидә бәзилири мошу ишлар түпәйлидин мениң Униң билән бир мунасивитим бар дәп ойлап, шундақла Уни җисиманий көзлири билән көрүп бақмиғанлардин бәрибир үстүн туримән дегәнләр аз болмайтти. Мәсиһ Әйса йәр йүзидә турғинида Униңға әгишишкә башлиғанлар техиму шундақ ойлап кетәтти. Амма Худаниң Роһи кәлгәндә ундақ барлиқ пәриқ-айримилар йоқап кетиду. Дәрвәқә, Рәб Әйсаниң Өз мухлислирини бир нәччә қетим **Уни тонумаслиғи түпәйлидин** әйиплиши керәк еди. «Юһ.» 14:8-20дә хатириләнгән параңға қараң: —

«**И Рәб, Атини бизгә көрситип қойсаңла, шу купайә, — деди Филип.**

Әйса униңға: — Филип, силәр билән биргә болғинимға шунчә вақит болди, Мени техичә тонумидиңму? Мени көргән киши Атини көргән болиду. Шундақ туруқлуқ, сән немишкә йәнә: «Бизгә Атини көрсәткәйсән» дәйсән?... ...Мәнму Худа Атидин тиләймән вә У силәргә башқа бир Ярдәмчи ата қилиду. У силәр билән әбәткичә биргә болиду. У болсиму Һәқиқәтниң Роһидур...

Азғина вақиттин кейин, бу дуния Мени көрмәйду, лекин силәр көрисиләр. Мән һаят болғанлиғим үчүн, силәрму һаят болисиләр. Шу күндә Мениң Атамда болғанлиғим, силәрниң Мәндә болғанлиғиңлар вә Мәнму һәм силәрдә болғанлиғимни билисиләр...»

Муқәддәс Роһниң өз роһумизда бәргән гувалиғи билән биз «ишәш»ниң даирисидин «билиш» даирисигә өтимиз. Бизниң Мәсиһниң **тоғрилиқ** (Униң хәвирини, демәк) билишимиз керәк болупла қалмай, **Униң Өзини** билишимиз керәктур. Бундақ иш (тонуш, билиш) Мәсиһ билән һәр қандақ җисманий мунасивәт, һәтта Униңға әгишип мухлиси болуш билән һәргиз болалмайду, пәқәт Муқәддәс Роһниң вәһийиси арқилиқ «қайтидин туғулуш» дегән мөҗизә билән болалайду. Худаға миң тәшәккүр, мошундақ имтияз пәқәт Рәб Әйса йәр йүзидә турғинида җисманий җәһәттин Уни аңлиған вә көргән, шундақла Уни «инсанларчә тонуған»ларғила мумким қилинған әмәс

(демисәкму булар өзи зор бир имтияз болатти, әлвәттә), бәлки Униңға етиқат қилғанларниң һәммиси үчүн мүмкин қилинғандур! Һәммимиз (көзи билән көргәнму, көрмигәнму) Уни Роһта (Худаниң Роһида) һәр қандақ җисманий мунасивәттин чәксиз чоңқур дәриҗидә тонуп йетәләймиз!

6:9

«**Биз тәрбийидә җазаландуқ-ю, амма өлүмгә мәһкүм қилинмидуқ**»

Павлус бу қисқа баян билән немини көрсәтмәкчи? У өзиниң вә башқа расулларниң тартқан азап-оқубәтлири тоғрилиқ сөзләватиду, әлвәттә, амма бу азап-оқубәтләр һәммә етиқатчилар үчүн нәмунә болиду һәмдә у ейтқан һәқиқәтләр Мәсиһниң йолида азап тартқанларниң һәммисидә көрүниду.

Грек тилида «**тәрбийидә җазаландуқ**» дегән сөз қанунниң җазасини әмәс, бәлки атиниң өз балисиға бәргән тәрбийисини көрситиду. Бириси Худаниң Роһи арқилиқ Худаниң йеңи һаятини қобул қилип, Худаниң аилисидики әза болғандин кейин, Худани хурсән қилидиған пак-муқәддәс турмушни өткүзүшкә толиму тәшна болиду; дәрвәрқә гунаға қул қилған кона асарәтләр униңда сундурулиду. Амма дайим дегидәк барлиқ кона илләт-адәтләр пүтүнләй йоқалмиған болиду, кона позитсийәләр пүтүнләй өзгәртилмигән болиду; ундақ әһвалда әҗайип иш шуки, Худаниң тәрбийиси бешимизға чүшиду («Пәнд.» 3:11, «Ибр.» 12:1-13ни көрүң). Қайтилаймиз, бу «қанун җазаси» әмәс (бирла гунаниң тегишлик җазаси болса дәрһал дозаққа чүширилүштин ибарәттур), бәлки адәмни түзүтидиған тәрбийидур. Бу тәрбийә һәр түрлүк болиду. Бәлким әң азаплиғи пәқәт виҗданда әсләп турған мәғлубийәтләрниң азави болса керәк; бәзи вақитларда гуна садир қилғандин кейин, гәрчә адәм өзини кәчүрүм қилинған дәп билгән болсиму, униң Худаниң Роһини азапландурғанлиғиға бағланған чоңқур сезим виҗданида қалиду («Әф.» 4:30). Бәзи вақитларда тәрбийә кесәллик, һәтта өлүм болиду («1Кор.» 11:29-30 вә 5:1-5ни көрүң. Амма бундақ дейишимиз, барлиқ кесәлликни Худаниң тәрбийиси, дегинимиз әмәс). Худаниң тәрбийиси өлүм болса, бу Униң рәһимдиллиғида гунакар адәмниң техиму көп гуналарни садир қилишидин тохтитилиши һәмдә җамаәтниң көпрәк дағлардин сақлиниши үчүн болиду; Униң даналиғида У һәммәйләнгә нисбәтән у адәмни дуниядин айриветиш әң яхши тәдбир дәп қарар қилған. «1Кор.» 5-бап тоғрисидики изаһатлиримиз вә «қошумчә сөз»имизни, йәнә «1Юһ.» 5:16ни көрүң.

Әгәр бириси «өмридә бирла қетим кәлгән» гувалиқ бериш пурситини қолдин бәргән болса, яки дәһшәтлик гуна садир қилған, шундақла җамаәтниң гувалиғиға зор дағ чүшәргән болса тәрбийилик җаза қандақ болиду? Ишларни әслигә кәлтүргидәк имканийәт болмиса немә қилғулуқ? 6:9дики айәткә қариғанда, Павлусниң өзи шундақ қорқунучлуқ роһий чәккә йетип барған болуши мүмкин — чүнки у Пәрвәрдигарниң еғир тәрбийисини көргән («**өлүмгә мәһкүм қилинмидуқ**», дәйду). Һәммимиз Худаниң тәрбийисини тетишимиз керәк — болмиса биз «һарамдин болған», Худаниң һәқиқий пәрзәнтлири әмәс болуп қалимиз. Амма Павлус шу муһим түп савақни үгәнди — гәрчә мән еғир тәрбийә астида болсамму, техи тирик турсамму, әнди Худаниң мени техи һаят қалдурушида Өз мәхсити бар; әһмийәтлик һәм тегишлик хизмәт бәрибир мени күтмәктә, дәп билətти. Униңға нисбәтән Худаниң уни ташливәтмигәнлигигә башқа һеч дәлил-испат керәк әмәс еди — пәқәт униңда һаят болсила, бу пакит униң үмүтсизләнмәй Худаниң йолида келәр қәдәмни үмүт билән издиши үчүн купайә вә түрткә еди. «**Биз тәрбийидә җазаландуқ-ю, амма өлүмгә мәһкүм қилинмидуқ**» — шуңа алға басимиз!

Сәдиқә топлаш, җамаәтниң пулини башқуруш — бәзи принсиплар (8-9 бап)

Павлусниң бу хетидә Йерусалимдики кәмбәғәлләр үчүн чоң сәдиқә топлаш тоғрилиқ шунчә көп тәпсилий орунлаштурушлири вә көрсәтмилири йезиқлиқ болғачқа, униң несиһәтлиридин, планлиридин вә ишниң йоллиридин пайдилинип бәзи принсипларни қайта көрүшимизгә тоғра келиду.

(а) Биз башқа йәрләрдә ейтқинимиздәк, Павлус бир қетимму өзи үчүн иқтисадий ярдәм сорап бақмиған. Бәзи җамаәтләр униңға пат-пат шундақ ярдәм қолини узатқини билән, қайтлаймизки, у һеч қачан мошундақ тәләп қилмиған. Лекин у пат-пат һаҗити чүшкән башқилар үчүн шундақ сориған. Әгәр бүгүнки күнләрдә Худаниң хизмитидә (болупму җамаәтләрни қурғанда) күчлүклүги вә пидакарлиқлиғи билән «расул» дәп аташқа болидиғанлири бар болса (биз ундақ адәмләрни интайин аз учраттуқ), уларни пул тәрәптиму охшаш үлгә көрситиши керәк, дәймиз.

(ә) Худаниң йолида беғишланған пулни, болупму җамаәт топлиған яки сәдиқә қилинған пулларни бир тәрәп қилғанда, аз дегәндә икки, яхшиси көпрәк ишәшлик қериндашларни униңға тәң егидар қилиш керәк. Йәнә әң яхшиси, қериндашлар тәлим вә хуш хәвәр йәткүзүш хизмитидә болмисун — чүнки тәлим бериш яки хуш хәвәт тарқитиш хизмитини тоғра орундаш үчүн Рәб алдида күтүп дуа қилишта көп вақит тәләп қилиду («Рос.» 6:2ни көрүң). Мүмкин болса вақти-вақтида җамаәткә яки җамаәтләргә пулни қандақ ишләткәнлиги тоғрилиқ мәлумат бәргән яхши.

(б) Бүгүнки күнләрдә көп җамаәтләрдә Худаниң хәлқиниң кириминиң «ондин бири»ни өшрә-сәдиқә тапшуруши керәк, дегән тәлим берилмәктә. Бәзи қериндашлар Тәвратни (Муса пәйғәмбәргә чүширилгән қанун)ни алдирап оқуп, Йәһудий хәлиқтин «ондин бири» тәләп қилинғанлиғини көрүпла, җамаәттиму шундақ болиду, дегән хуласигә кәлди. Әмәлийәттә болса Йәһудий хәлқидин үч хил «ондин бири» тәләп қилинған. Буларниң һәммисини һесаплисақ җәмий болуп киримниң 10гә әмәс, бәлки 23гә йеқин келиши мүмкин. Амма Павлус вә һеч қайси башқа расул һәм Мәсиһ Әйсаниң Өзи «ондин бири» тоғрилиқ һеч қандақ тәлим бәргән әмәс. Павлус бу хетидә: «**өз көңлидә пүккиничә бәрсун**» — дәйду. Униң тәкитләйдиғини сәдиқиниң қанчилигидә әмәс, бәлки уни бәргүчиниң позитсийәсидә еди. «**һәр адәм һеч қийнилип қалмай яки мәҗбурән әмәс, бәлки өз көңлидә пүккиничә бәрсун; чүнки Худа хошаллиқ билән бәргүчини яхши көриду**» (9:7).

Буни дегини билән, Инҗилда сәдиқә-хәйрхаһлиқ тоғрилиқ берилгән тәлим шуки, етиқатчиниң өз **барлиғи** (йәни пул-бисат, вақит-дәсмайә, талант-қабилийәтлири) Рәбкә мәнсуп, өзини болса буларниң вақитлиқ ғоҗидари, халас, дәп қариши керәк («Луқа» 16:12). Ишәнгүчи буларниң **һәммисини** ишқа селиш қарариға келиши керәк вә вақти кәлгәндә Егимизгә улар тоғрилиқ һесап тапшуруши керәк. Қисқиси, һәммисини Худаниң қолиға тапшурған болсақ, Униңдин буларниң һәммисигә яхши ғоҗидарлиқ қилишқа даналиқ сорисақ, әндиликтә сәдиқә, хәйр-сахавәт бериш бу даналиқниң бир қисми болиду, әлвәттә. Биз пәқәт шуни қошуп ейтимизки, «**һәммидин очуқ қоллуқ Бәргүчи**» болған Худа билән биллә маңған кишиләр бәрибир ахир берип Униңға охшаш «очуқ қоллуқ» дәп билиниду.

Павлусниң «махтиниш»и, гувалиғи вә «ахмақлик»и тоғрилиқ

Оқурмәнләр кейинки бапларда (10-12) Павлусниң «махтинишниң керәклиги»ни тилға алғиниға, шундақла өзиниң ундақ қилғинида «ахмақлик» дәп тәсвирләнгинигә һәйран қелиши яки сәл қаймуқуп қелиши мүмкин. Коринттики җамаәт өз арисида өзлирини «расуллар», һәтта «қалтис улуқ расуллар» дәп атап, Худаниң мөмин бәндилиридин пайда үндүргүчиләрниң ялғанчилиғини һәқиқий расулларниң турмуш истилидин пәриқ етәлиши үчүн, Павлус өзи тоғрилиқ — йәни Худаниң уни қандақ ишләткини, униң қандақ еғир синақлар, җапа-мушәққәтләр вә азап-оқубәтләрдин өткүзгәнлиги тоғрилиқ сөзләшкә мәҗбур болди. Мошундақ аталмиш расулларниң Павлус вә һәмкарлири билән һеч қандақ селиштурғучлиғи йоқ еди; Павлусниң гуваліғини оқуған һәр қандақ объектип оқурмәнгә уларниң ялған почилиқлири аян болатти. Павлус бир нәччә тәрәпләрдә өзи һәм һәмкарлири тоғрилиқ гувалиқ бериду: —

(а) уларниң хизмитиниң паклиғи вә «сүпсүзүк» сүпити (4:1-2);
(ә) Худа уларниң бешидин өткүзгән, шундақла уларни синиған нурғунлиған азап-оқубәтләр (6:3-10);
(б) бу ялған «қалтис улуқ расуллар»ға охшимайдиған, униң өзини һеч ким билән селиштурмайдиған адити (10:12-13);
(в) униң улардин иқтисадий ярдәм тәләп қилмайдиған хизмәт истили (11:5-13);
(г) у күндин-күнгә йүзләнгән хәвпләр (11:16-27);
(ғ) униң үзлүксиз һәммә җамаәтләрниң чоңқур ғемини йәйдиғанлиғи (11:28-29);
(д) Худа өзигә аманәт қилған мол вәһийләр (12:1-5);
(е) хизмитидә көрситилгән көп карамәтләр вә мөҗизиләр (12:11-13).

Буларни ейтқини билән, Павлус буларни баян қилишни «ахмақлик» дәйду. Һәммиси һәқиқәт болғини билән, вақит сәрп қилип өзи тоғрилиқ сөзләш өзигә нәпрәтлик иш еди; униң пүткүл вуҗудиниң қизғинлиғи болса өзиниң һоқуқи яки хизмитиниң кәң даирилири әмәс, бәлки Худани җакалаштин ибарәт. Җамаәтләр униң һоқуқини тонуп йетип қобул қилған болсила, у буларни испатлашқа вақит сәрп қилмай, Мәсиһниң шан-шәрәплирини аян қилишқа башлиған болатти; Худа уни дәл шу ишқа чақирған еди. Лекин биз униң өз хизмити вә өзиниң ишлири тоғрилиқ мошу тәриқидә сөзләшкә мәҗбур болғанлиғи түпәйлидин чоңқур миннәтдармиз; чүнки биринчидин бу баянлар һәқиқий хизмәткар вә һәқиқий расулниң қандақ екәнлигини көрситиду; иккинчидин, бир расулниң қандақтур бир «хасийәтлик адәм» әмәс, бәлки биздәк инсан болғанлиғи аян қилиниду. Шуниң билән бизләр пәқәт «сапал идишлар» (4:7) болсақму, бу баянлардин Худаниң һәммидин қиммәт гөһири, йәни Мәсиһниң байлиқлирини биз арқилиқму аян қилишқа лайиқ көрүшиму мүмкин, дәп илһам алимиз (4:5-7).

Биз қошуп ейтип өтимизки, әгәр җамаәтләр Худаниң муқәддәс китапта вәһий қилинған савақ-көрсәтмилиригә қулақ селишниң орниға пәқәт адәмләрниң «һаяҗанландуридиған гувалиқлири»ни аңлашқа көп вақит ишләтсә, уларму «ахмақлиқ» билән шуғулланған һесаплиниду.

Мәсиһниң расуллирини тонуп йетишниң вә уларниң һоқуқини қобул қилишниң муһимлиғи

Биз жуқурида Павлусниң «ахмақлик қилип», өзиниң расуллик һоқуқини тәстиқлиғанлиғи үстидә тохталдуқ. Әнди ««расуллуқ һоқуқ»ни қобул қилиш немишкә шундақ муһим?» дәп сорисақ пайдилиқ болиду.

Буни тәкшүрүш үчүн Мәсиһниң расуллириға ейтқан сөзлирини қайтидин оқушимизға тоғра келиду. Авал Петрусниң Әйсани «Мәсиһ» вә «Худаниң Оғли» дәп етиқадини етирап қилғанда, Мәсиһниң униңға ейтқан сөзлиригә қараймиз: — Инжил, «Мат.» 16:15-19: —

«**У** (Әйса) **улардин:— Силәрчу? Силәр Мени ким дәп билисиләр? — дәп сориди.**

Петрус дәпму аталған Симон:— Сән мәңгү һаят Худаниң Оғли Қутқазғучи-Мәсиһ екәнсән, — дәп жавап бәрди.

Әйса униңға: — Немидегән бәхитликсән, Юнус оғли Симон! Буни саңа ашкарилиғучи әт егилири әмәс, бәлки әрштики Атамдур. Саңа шуниму ейтайки, сән болсаң Петрус [мәнаси «таш»]**. Мән жамаитимни бу уюлташ үстигә қуримән. Униң үстидин тәһтисараниң дәрвазилири** [(өлүмниң күчи]**му ғалип келәлмәйду. Әршниң падишалиғиниң ачқучлирини саңа беримән. Сениң йәр йүзидә йол қоймиғанлириң әрштиму йол қоюлмиған болиду; сениң йәр йүзидә йол қойғанлириң әрштиму йол қоюлған болиду, — деди**».

Мошу йәрдә биз Римдики Католик «папалиғи»ниң «расул Петрус Римдики тунжа папа болған» һәм «Петрустин тартип «Худаниң жамаити «папа» үстигә һул селинған һалда өскән» дегән күпүрлүк ялған бемәналиғиға рәддийә беришкә көп вақит ишләтмәймиз; пәқәт шуни дәймизки, мошундақ сәпсәтә Әйсаниң 18-айәттә хатириләнгән сөзлири билән йоққа баравәр қиливетилди: «**Сән Петрус** (грек тилида «кичик таш» дегән мәнада) **вә мән бу уюлташ** (грек тилида «петра», йоған бир қорам ташни көрситиду) **үстигә жамаитимни қуримән**». Кичик бир таш «петрус» һәргиз йоған таш «петра» болалмайду. Хелә рошәнки, «петра» дегән сөз («аялчә род»та болғачқа): —

(а) жамаәтниң ули Петрусниң етирап қилған **етиқади**, яки;

(ә) Мәсиһниң Өзи жамаәтниң улидур.

Биз Мәсиһниң сөзиниң мәнаси тоғрилиқ биринчи көзқарашта болимиз, демәк, Мәсиһниң жамаити етиқат дегән уюлташниң үстигә қурулмақта; бу етиқат инсандин кәлгән әмәс, бәлки Худа Атадин вәһий арқилиқ кәлгәндур (17-айәтни көрүң), дәп қараймиз. Петрусниң жамаәтләргә язған биринчи хетидики буни ениқлайдиған сөзлирини көрүң («1Пет.» 2:4-9).

Шуңа Петрус өзи **жамаәтниң ули әмәс**. Һалбуки, бунидин ениқ көрүнүп туруптуки, Рәб Әйса бу вақиәдә униңға һәқиқий бир хил һоқуқни, йәни «**әршниң падишалиғиниң ачқучлири**»ни тапшурди. Петрусниң роли, адәмләр Худаниң падишалиғиға киридиған ишикләрни ачқучи болиду. «Расулларниң паалийәтлири»дики хатириләрдин дәл мошу ишни көримиз: —

(а) Петрус Йерусалимда, дунияниң булуң-пучқақлириғичә болған, «орма һейти»ни тәбрикләшкә жиғилған Йәһудийларға Худаниң падишалиғиға киридиған ишикни

«пәйғәмбәрлик сөзлири» билән ачти («Расулларниң паалийәтлири» 2-бап); чүнки у: Худаниң «йеңи әһдә»си «**Рәббимиз Худа Өзигә чақирған кишиләрниң һәммисигә**» җүмлидин «**силәр вә силәрниң әвлатлириңлар һәмдә дунияниң булуң-пучқақлирида яшаватқанларға**» ечилди, дәп җакалиди. Худаниң Роһи униң арқилиқ сөзләп «ишик ачти».

(ә) У Юһанна билән Самарийә шәһиридики етиқатчиларға (уларни «шалғут Йәһудий»лар десәкму болиду) Муқәддәс Роһни қобул қилиши үчүн ишик ачти («расулларниң паалийәтлири» 8:14-17ни көрүң).

(б) Худа «ят әлләр» (Йәһудий әмәсләр)гә етиқатниң ишигини ечиш үчүн уни ишләтти («Расулларниң паалийәтлири» 10-бап).

Буларниң һәммиси Инҗилдики Луқа вәһий билән язған «Расулларниң паалийәтлири» дегән қисимниң бешида йезилған сөзигә мас келиду: —«**Һөрмәтлик Теофилос, дәсләпки баянимда, Әйсаниң иш қилишта вә тәлим беришта башланған... барлиқ ишлири тоғрилиқ баян қилған едим**» (1:1).

Әстаидил оқурмәнләр дәрһал Луқаниң биринчи тарихини (Инҗил, «Луқа») пәқәт бир башлинишниң баянила, халас, дәп байқайду. Гәрчә Рәб Әйса асманға қайтқан болсиму, Луқа һазир язмақчи болған қисим («Расулларниң паалийәтлири») Рәб Әйсаниң «иш қилиш»и һәмдә «тәлим бериш»ининң давамини баян қилиду, демәкчи — дәрвәқә уни язған. Амма Мәсиһниң һазир «иш қилиш»и вә «тәлим бериш»и Униң инсаний тени арқилиқ әмәс, бәлки «У таллиған расуллар» вә «Униң тени болған җамаәт» арқилиқ, Муқәддәс Роһниң илһами вә күч-қудрити билән болиду. Шуниң билән бу қисимниң намини «Әйсаниң ишлири вә тәлимлириниң давами» дәп қоюшқа бәлким тоғра келәтти (Луқа бу қисимни йезип икки йүз жилдин кейин униңға «Расулларниң паалийәтлири» дегән нам қошулған).

Биз мошу йәрдә: «Кишиләр Петрусниң Муқәддәс Роһниң илһами билән «орма һейти»дә ейтқан сөзлирини рәт қилған болса, Худа буниңға қандақ қарайтти?» дәп сорисақ болиду. Иккиләнмәй җавап беримизки, улар (Петрусниң ағзи арқилиқ ейтилған) Мәсиһниң Өзиниң сөзини рәт қилған болатти. Чүнки У Петрусқа Өзиниң сөзләш һоқуқини аманәт қилған еди. Бу әлвәттә һәм адәмни қорқитидиған лекин йәнә интайин әҗайип иштур. Петрустин Павлусқичә барлиқ расулларниң гуваліқлиридин өзлирини гуналиқ адәмләр, амма Мәсиһ тәрипидин чақирилған вә Униң тәрипидин гунадин қутқузулған дәп билгән, дәп билимиз. Йәнә келип биз шуни билимизки, улар гунадин қутқузулған болсиму (гунадин қутқузулған барлиқ адәмләрниң вуҗудида болғандәк), гуна садир қилиш мүмкинчилиги уларда техи мәвҗут еди. Улар «мукәммәл адәмләр» әмәс еди («Фил.» 3:12ни көрүң). Һалбуки йәнә бир тәрәптин улар һәрһалда Мәсиһ Өз һоқуқини аманәт қилған адәмләрму еди.

Биз Рәб Әйса расуллириға ахирқи ейтқан сөзләрни уқуш үчүн Инҗилдики «Юһанна» қисминиң 14-16-баплириға азрақ қарайли. У шу чағда уларға Муқәддәс Роһни қобул қилишниң мутләқ зөрүрийити тоғрилиқ ейтти. Мәсиһ Өзи уларға ташқири мунасивәттә немә болған болса, Муқәддәс Роһ уларға роһ-қәлбидә охшаш болиду — йәни «Тәсәлли Бәргүчи», «Муәллим», «Ярдәмчи», «Риғбәтләндүргүчи» болиду. Мәсиһ, «Тәсәлли Бәргүчи»ниң хизмәт қилип Мән Өзәм силәргә бу чаққичә үгәткинимдин көпрәк үгитиду, дәйду: —

(«Юһ.» 12:16-15)

«**Силәргә ейтидиған йәнә көп сөзлирим бар еди; лекин силәр уларни һазирчә көтирәлмәйсиләр. Лекин У, йәни Һәқиқәтниң Роһи кәлгәндә, У силәрни барлиқ һәқиқәткә башлап бариду. Чүнки У Өзлүгидин сөзлимәйду, бәлки немини аңлиған болса, шуни сөзләйду вә кәлгүсидә болидиған ишлардин силәргә хәвәр бериду. У Мени улуқлайду; чүнки У Мәндә бар болғанни тапшурувелип, силәргә җакалайду. Атида бар болғанниң һәммиси һәм Мениңкидур; мана шуниң үчүн Мән: «У Мәндә бар болғанни тапшурувелип, силәргә җакалайду» дәп ейттим**».

Мана бу Рәб Әйсаниң Өз расуллириға йәр йүзидә бәргән тәлимидә һәммә үгәтмәкчи болған ишларни **техи үгитип болған әмә**с, дегән рошән баянидур. Аддий сәвәп шуки, «**Силәр уларни һазирчә көтирәлмәйсиләр**» — улар техичә өзиниң аҗизлиғини вә ишәшсизлигини тонуп йәтмигән адәмләр — улар йәнила «өзигә таянған», инсанларчә көзқарашларда болуп инсанларчә ойлайду. Улар пәқәт өзлириниң Мәсиһгә әгишиштә мутләқ иқтидарсиз екәнлигини билип йетиши керәк еди. Мәсиһ қолға елинған, сораққа тартилған вә чапрас яғачқа миқланғандила андин улар бу нуқтини чүшинишкә башлайду, шундақла «устазимизниң тешимизда әмәс, ичимиздә макан қилишиға муһтаҗмиз» дәп билип йетәтти. Шу чағда улар Муқәддәс Роһни қобул қилишқа тәйяр болатти вә Рәб муну йәрдә вәдә қилғинидәк, Муқәддәс Роһ уларниң чүшәнчлирини өзгәртип, уларни «**барлиқ һәқиқәт**»кә йетәкләп үгитидиған болиду. Һеч рәддийә бәргүсизки, Роһ уларға үгәткән карамәт ишлар дәл Мәсиһниң өлүм вә тирилишиниң толуқ мәнасини, Худаниң җамаәт тоғрилиқ мәңгүлүк планини, Мәсиһниң дунияға қайтип келишини вә йеңи асман-зиминни өз ичигә алди; булар дәл Инҗилдики расулларниң җамаәтләргә язған мәктуплирида хатириләнгән әҗайип вәһийләрдин ибарәт. Бу мәктупләр дәл шу җамаәтләр тәрипидин биз үчүн сақланған болуп, Инҗил дәл бу мәктупләр (Петрус, Яқуп, Йәһуда, Юһанна вә Павлусниң мәктуплири)дин вә Әйсаниң тәрҗимиһали хатириләнгән «Төрт Баянчи» (расул Матта, Маркус, Луқа вә расул Юһанна)ниң баянлиридин тәркиб тапиду.

Шуңа җамаәткә нисбәтән һәр бир расулда Рәб Әйсадин тапшурулған тәлим бериш һоқуқи бар еди, бу тәлимләр Инҗилда биз үчүн сақланған хәтләрдә тепилиду дәп билип йетиш интайин муһим; демәк, һәммә етиқатчилар буларниң барлиғини Рәб Әйсаниң Өзидин кәлгән дәп етирап қилип уларға толуқ бойсунуши зөрүр. Шундақ қилишни рәт қилиш Худа билән қаршилишидиған күпүрлүктур.

Гаһи вақитларда биз нийити яхши амма йолдин адишип кәткән, «биз пәқәт Әйса Мәсиһниң төрт тәрҗимиһалида биз үчүн хатириләнгән сөзлиригә бойсунимиз — Петрус, Яқуп, Йәһуда, Юһанна һәм Павлуслар болса, улар пәқәт инсан, уларниң мәктуплири пәқәт өзлириниң пикирлири, халас» дәйдиған кишиләргә йолуғуп қалимиз. Ишинимизки, биз бундақ пикирдә болушниң наданлиқ, һәтта хәтәрлик езитқулуқ екәнлигини испатлаш үчүн йетәрлик сөзлидуқ. Кимдиким Мәсиһниң «төрт тәрҗимиһали»да хатириләнгән сөзлиригә ишәнгән болса, Униң расуллириниң мәктуплиридә хатириләнгән сөзлириниму охшаш һоқуққа егә дәп қобул қилиши керәк.

Биз һазир, һәр бириси қиммәтлик һәқиқәтни өз ичигә алған үч баян (13:4-7) үстидә тохтилимиз: —

(1) 13:4

«**У дәрвәқә ажизлиқта чапрас яғачләнгән болсиму, лекин Худаниң қудрити билән йәнила һаяттур. Бизму униңда ажиз болсақму, Худаниң силәргә қаратқан қудрити билән, Униңға бағлинип һаят яшаймиз**».

Бу баян бизни Рәб Әйса Мәсиһниң чапрас яғачләнгинидә немә ишларниң һәқиқәтән йүз бәргәнлигиниң техиму чоңқур ечилиш имканийити билән тәминләйду; у чоңқур бир сирни өз ичигә алиду, дәп қараймиз. Бу сир үстидә мошу йәрдә пәқәт қисқичә тохтилимиз. Әмәлийәттә бу сир өзи жуқурики абзасларда ейтқинимиздәк, Мәсиһ Әйсаниң: «**Муқәддәс Роһ Мәндә бар болғанни силәргә йәткүзүп аян қилиду**» дегән вәдисидин чиққан вәһийләрниң бир убдан мисалидур.

Павлус Рәб Әйсани «**ажизлиқта чапрас яғачләнгән**» дәйду; биз Рәб Әйса йәр йүзидә қилған барлиқ хизмитидә Муқәддәс Роһ тәрипидин зор күч-қудрәт билән «мәсиһ қилинған» десәк хата болмайду, әлвәттә (мәсилән, «Луқа» 4:14 вә «Рос.» 10:38ни көрүң). Биз башқа йәрләрдә ейтқинимиздәк, У (Атисиниң әмри болмиса) Өзиниң худалиқ күч-қудритини һеч ишләткән әмәс, бәлки инсан сүпитидә Муқәддәс Роһниң қувәтләндүрүш һәм күчләндүрүшлири билән барлиқ мөҗизиләрни яритатти вә тәлим берәтти. Әмисә Униң әң улуқ хизмити, йәни чапрас яғачқа миқлинип қурбанлиқ болуши тоғрилиқ «**У ажизлиқта чапрас яғачләнгән**» дәп оқуш адәмни һәйран қалдуриду. Шу чағда мошу «зор күчләндүрүш» нәдә болғанду?

Биз Әйсаниң чапрас яғачқа есилған чағдики: «**И Худайим, и Худайим, немишкә мени ташливәттиң?!**» дегән дәһшәтлик вақиришидин Униң шу пәйттә ялғуз екәнлигини билимиз. Һәқиқий ялғузлуқта еди — У Худа Атиси тәрипидин ваз кечилгән — чүнки У биз үчүн гуна көтәрмәктә еди; Павлус 5:21дә ейтилғандәк У шу чағда әмәлийәттә <u>**«гуна»ниң өзи қилинған**</u>. Барлиқ яр-йөләк, барлиқ тәсәлли, муһәббәтниң барлиқ бешарәтлири, барлиқ йөруқлуқ, барлиқ күчләндүрүлүш Униңдин кәткән еди — бизниң гуналиримизни У ялғузла, инсанлиғиниң мутләқ һәм толуқ ажизлиғида көтәрди; шундақ қилип, һеч риғбәтсиз, һеч түрткисиз болуп, һәтта Ибраһимниң Исһақни қурбанлиқ қилишқа тәйяр болған иман-ишәшидин миң һәссә сап иман-ишәш билән У ахирғичә Өзиниң һәққанийлиғи вә Атисиға бағланған сап вә толуқ, мукәммәл муһәббитини өзгәртмәй, ажизлаштурмай сақлап кәлди. «**Худаниң қудрити билән йәнила һаяттур**» — әһвал қандақсигә башқичә болсун? Худа шундақ мукәммәл Болғучини өлүмдә қалдуруп тирилдүрмәй қоярмиди?! Уни «Униң оң йенида олтарғузмай» тураламти?!

Қәдирлик ака-ука, ача-сиңллирим (силәр уни қобул қилған болсаңлар), өзәңларниң вә мениңму роһ вә қәлбимизни Өз Роһи арқилиқ макан тутқучи Әйсадур! Әнди бизгә йәнә немә иш мүмкин болмисун?

Павлус йәнә «**бизму униңда ажиз болимиз**» дәйду. Бу баянму адәмни һәйран қалдуриду. Амма биз бу хәттики «ажизлиқниң бәрикәтлири» тоғрилиқ башқа сөзләрниң йорутушлири билән уни асанрақ чүшинәләймиз. Худа бизни күчлүк әр-аяллар қилмақчи болса (шундақ қилишни халайду), әнди Униң авал бизни ажиз қилишиға тоғра келиду. Демәк, У авал өзимизниң ирадисиниң вә әқил-идракиниң күчсизлиги, таянчсизлиғи вә ахмақлиғини үгитиши керәк. Пәқәт шундақ болғандила андин биз

һәқиқәтән Униңға тайинишқа башлаймиз вә Павлус билән тәң: «**Худаниң силәргә қаратқан қудрити билән, Униңға бағлинип һаят яшаймиз**» дейәләйдиған болимиз.

(2) 13:7

«**Силәрниң һеч қандақ рәзиллик қилмаслиғиңлар үчүн Худаға дуа қилимиз; бу, бизниң синақтин өтти дәп қарилишимиз үчүн әмәс — һәтта синақтин өтмиди, дәп қаралсақму, мәйли — муһими силәрниң дурус болғанни қилишиңлар**».

Бу айәт үстидә биз пәқәт қисқичә шуни байқаймизки, униңда «муһәббәтниң чәксизлиги» көрүниду. Павлус җамаәтни шунчә қизғин сөйидики, гаһи вақитларда өзини вә униңға келидиған инъамни пүтүнләй унтуп кетәтти, десәк ашурувәткән болмаймиз. Униң пүткүл нәзири башқиларниң бәрикити, йәни мәңгүлүк бәрикити үстигә селинған. У өзи үчүн Худаниң һәмраһлиғидики һаятқа еришкән; лекин башқиларниң шу һаятниң шан-шәривигә киришкә башлиғинида униң шатлиғи толдурулған болиду. Бу ниҗатниң шатлиғини у өзидә қалдурувалмай, башқилар билән ортақ бәһримән болуш зөрүр дәп қарайтти. Жуқирида нәқил кәлтүрүлгән, Әйсаниң Худаниң йолида адәмниң «**өз һаятини пида қилиш**» тоғрисидики сөзлиригә қайтидин қараң («Луқа» 9:24). Дәрвәқә, Павлус шу дәриҗидә «**өз һаятини пида қилған**»ки, у «пәқәт силәр Худа билән дурус мунасивәттә болсаңлар, силәрдә бәрикәт болсила, өзәм немә болсам пәрвайим пәләк», дегәндәк болиду. Йәнә 9-айәтни көрүң: «**Чүнки биз аҗиз болсақму, силәрниң күчлүк болғиниңлардин шатлинимиз!**».

Биз Павлусниң мошу көңлидики позитсийисини йәнә «Рим.» 9:1-5дә хатириләнгән дуасида вә Муса пәйғәмбәрниң Исраил үчүн болған, «Мис.» 32:30-32дә хатириләнгән дуасида байқаймиз. У позитсийә, әлвәттә, бизниң бәрикәткә еришишимиз үчүн бизни дәп ләнәткә келишқа тәйяр болупла қалмай, һәқиқәтән ләнәткә қалған Мәсиһниң бизгә бағлиған муһәббитиниң җәвһиридур («Гал.» 3:13-14).

(3) 13:8

«**Чүнки биз һәқиқәткә қарши һеч иш қилалмаймиз; немила қилсақ у пәқәтла һәқиқәтни көрситиду, халас**»

Павлус мәйли ишлар немә вә қандақла көрүнсун, һәммә ишлар әйни петидә, йәни һәр көңүлниң һәқиқий мәхсити, һәр һәрикәтниң түпки түрткиси ахир берип аян қилинмай қалмайду дәп убдан биләтти. Бу аян қилиниш бу дунияда болмиса Мәсиһ йәр йүзигә қайтип кәлгинидә чоқум болиду. Әлвәттә, Җуңгода вә Оттура Асиядики башқа йәрләрдә ундақ көңүлдики аддий ениқлиқ аз учрайду. Бир нәччә йүз жилдин бери немә ишниң һәқиқәтлиги болса пәқәт шамалниң қайси йөнилишкә чиққанлиғи билән бекитилип кәлгән, халас. Йеңи һөкүмәт яки һоқуқ башқа ишни һәқиқәт дәп бекитсә, һәммәйлән «тегишлик болған»ға ишинип кетиду. Лекин «һәқиқәт дегән һәқиқәттур», вә ахирида һәтта у униңға әң каттиқ қарши болғанларниң җүрүш-турушлири арқилиқму испатлиниду. Йеқинқи ениқ мисаллар көп. Һәммигә мәлумки, нурғун инсаний пәлсәпилик уқумларниң асаси «Инсанниң тәбиити асасән яхши» дегәнликтур. Демәк, «Йолдин чиққан қилмишлар болса яки иҗтимаийәткә зиян йәткүзидиған илләтләр болса уларниң һәммисини билим вә маарип билән түзәткили болиду» дәйду. Амма

пүткүл Асиядикиләрниң қайсиси һазир «инсанниң тәбиити асасән яхши» дәп (бирәрси бирәр қетим шуниңға ишәнгән болсиму) ишиниду? Чүнки әслидә мундақ пәлсәпә догмилирини әң қаттиқ тәрғибат қилғанлар дәл өзлиридин бурунқилардин йәнә техиму чириклишип кәткәнләрдин болғандур. Тәврат-Инҗилниң «барлиқ инсанлар гунакар» дегән гуваликқа әң қарши турғанларниң өзи буниңға әң рошән вә қайил қиларлиқ гувачи болуп чиқти!

«**Чүнки биз һәқиқәткә қарши һеч иш қилалмаймиз; немила қилсақ у пәқәтла һәқиқәтни көрситиду, халас!**»

Коринттики җамаәт Павлусниң хетидики сөзләрни қобул қилип қулақ салдиму?

Коринттики җамаәт Павлусниң хетидики сөзләрни қобул қилип, арисидин әшу рәзил «сахта расуллар»ни қоғливәтти вә Павлусниң җекиләшлиригә қулақ салди, дәп адәмни шат қилидиған хуласигә кәлдуқ. Мошу хуласини көрситидиған төрт парчә испат бар: —

(1) Улар униң сәдиқә тоғрилиқ болған өтүнүшлирини қобул қилип сәдиқини Йерусалимдики кәмбәғәл етиқатчиларға әвәтти («Рим.» 15:26-27).

(2) Павлус кейин Коринтни «үчинчи қетим» йоқлаш үчүн Гретсийигә барған вә шу йәрдә үч ай турди («Рос.» 20:2-3).

(3) У Коринт шәһиридә турғанда Римдики җамаәткә хәт язди. («Рим.» 16:1ни көрүң — «Кәнқриа» дегән Коринт шәһиридики бир порт еди). Һелиқи «Римлиқларға» язған хетидә Коринттики җамаәттә болған көңүлсизликләр тоғрилиқ қилчә пурақ йоқ.

(4) Зор бәхитимизгә яриша «Павлусниң Коринттики җамаәткә язған иккинчи мәктупи» һазир қолимизда турупту! Әгәрдә улар униңдин рәнҗип қелип житивәткән болса, уни әтиварлап сақлимиған болса, қолимизда болмайтти. Худаға тәшәккүр!